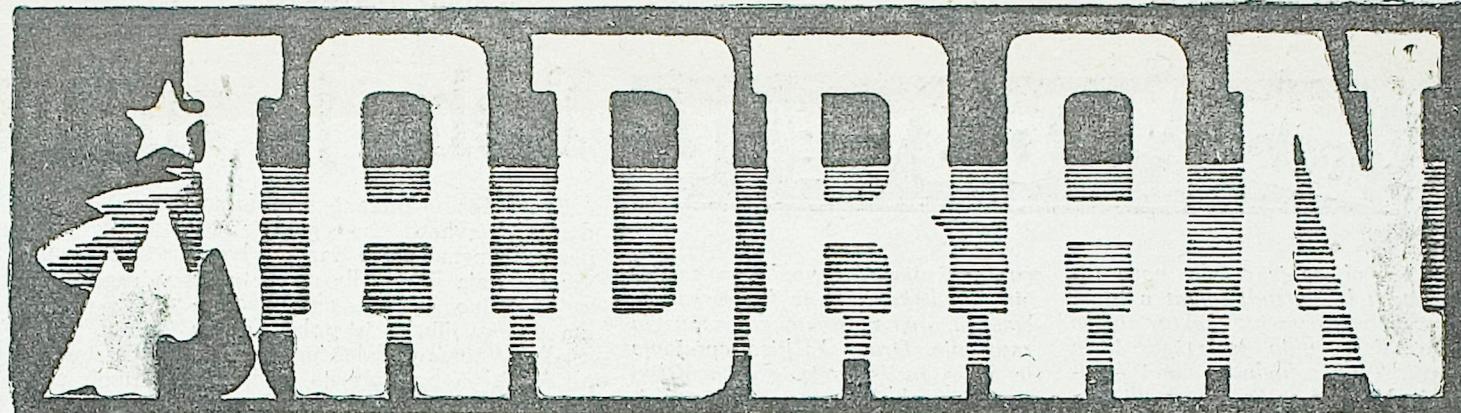

SLOVENSKI JADRAN

Uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna »Jadrana« — Vsi v Kopru — Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predal 2 — Celotna naročnina 500 dinarjev, poslovna din 250, četrteletna pa din 130 — Tekoči račun pri Istrski K. B. št. 65-KB1-Z-181 Rokopisov ne vratamo

LETNO IV. ŠTEV. 45

Koper, petek 4. novembra 1955.

POSAMEZNA ŠTEVILKA DIN 10

Iz dela novih občinskih ljudskih odborov

Uspešen začetek dela

Novi občinski ljudski odbori delajo že nekaj tednov. Lahko se že ozremo na to delo in ga vsaj delno ocenimo. Kažejo se že prvi rezultati, ki nam povedo, da so vsi odbori in drugi organi ljudske oblasti ter družbenega upravljanja dobro prijeli za delo. Pokazali so resno zanimalje za vse probleme, ki jih morajo reševati na svojem področju in v svojem okviru dela, v svoji prisotnosti.

Na prvih sejah so uredili predvsem organizacijo občinskih ljudskih odborov, sprejeli so statute, izvolili odborniške komisije in svete. Na naslednjih sejah so vsi odbori sprejeli proračun za obdobje september — december letos, odloke o sistematisraciji delovnih mest, o stanovanjski tarifi ter o razdelitvi najemnin in skladov. Razpisali so tudi volitve krajevnih odborov in dočlili število odbornikov. Imenovali so šefe krajevnih pisarn, ki že delujejo v vseh občinah.

V devetih občinah okraja Koper je skupaj 26 krajevnih uradov, v katerih je nameščeno 39 uslužbencev. Ti opravljajo dela, ki so določena z občinskim statutom. Predvidevajo pa, da bodo v prihodnjem, ko se bo delo ustalilo, vse posle opravljali sami matičarji po teh krajevnih odborih. Nekateri občinski ljudski odbori razmišljajo o možnosti, da bi prenesli v pristojnost krajevnih uradov še nekatere posle, ki po statutu niso bili predvideni. O tem bodo razpravljali na eni prihodnjih sej.

Ze takoj v prvih tednih svojega obstoja so se odbori lotili konkretnega reševanja mnogih gospodarskih in drugih vprašanj. Izredno zanimalje za delo so pokazali sveti, ki so v veliko pomoč občinskemu ljudskemu odboru pri njihovem delu. Pri občinah deluje 87 svetov, ki imajo skupaj 601 člana, od teh je 183 občinskih ljudskih odbornikov. Največ svetov ima občina Piran (12), najmanj pa Hrpelje (8). Na prvih sejah so člani svetov razpravljali o pristojnostih in dolžnostih ter konkretnih nalagah s svojega delovnega področja. Največjo pozornost so posvetili kmetijstvu, šolstvu in socialnemu skrbstvu.

V Piranu in Izoli so sklenili, da bodo načrtno in dosledno reševali problem obdelovanja zapuščenih zemljišč; v Postojni in na Pivki se bodo lotili izboljševanja zemlje in melioracij v okviru svoje zmogljivosti; v Divači in v Kopru je v ospredju vprašanje ustanovitve kmetijskih šol, v Ilirski Bistrici pa je svet za kmetijstvo podzel akcijo za čiščenje sadnega drevja. Vsi sveti za kmetijstvo so tudi predlagali proračun za prihodnje leto in razpravljali o perspektivnem planu za napredok kmetijstva.

V večini občin so v ospredju razprave stanovanjski problemi in razvoj turizma in gostinstva. Od tega si obetajo skoraj povsod znatnih dohodkov v prihodnosti, ko bo to vprašanje primerno urejeno. Sveti za turizem in gostinstvo izdelujejo orientacijske načrte za prihodnje leto ter pripravljajo desetletni plan razvoja turizma na svojem področju. Sveti za stanovanjska vprašanja pa so sprejeli sklepe glede upravljanje stanovanjskega fonda, pregledali so potrebe in možnosti za nove gradnje, za popravila stanovanjskih hiš in že sprejeli nekatere uspešne ukrepe za ublažitev stanovanjske stiske, zlasti v

obalnih mestih. V Izoli so pregledali stanje v starem delu mesta, kjer bodo najprej uredili vodovodne in higiensko sanitarne naprave.

Sveti za šolstvo so na prvih sejah pregledali stanje šolstva in materialno stanje šol ter se zanimali za delovanje šolskih odborov. Sveti za varstvo družine so vostavili na dnevni red vprašanje šolskih in mlečnih kuhinj, ki so jih s pomočjo raznih društev in organizacij več že ustanovili. Občinska ljudska odbora v Kopru in Izoli sta podvzela nekatere ukrepe za povečanje obrtniške dejavnosti. V Divači so odborniki med drugim razpravljali o možnosti povečanja proizvodnje v nekaterih podjetjih in začeli s pripravami za elektrifikacijo Skocjanske Jame.

Povsod so občinski ljudski odbori razpravljali tudi o občinskih proračunih in planu investicij za prihodnje leto ter o preusmeritvi investicijske politike v skladu s splošnimi spremembami v našem gospodarstvu.

Kjer je to potrebno, delajo občinski ljudski odbori tudi na vsklajevanju pravnih predpisov (v Sežani, Postojni, Hrpeljah in na Pivki). Težave imajo s tem samo na Pivki, ker nimajo še arhiva bivše občine Knežak.

Delovanje občinskih ljudskih odborov izkazuje pozitivno bilanso, kar se kaže predvsem v resnem razpravljanju in konkretnem reševanju številnih problemov. Razumljivo pa je, da so naleteli novi odbori pri svojem delu tudi na težave. Najbolj pereče po vseh občinah koprskega okraja je pomanjkanje strokovnega kadra. V upravnem aparatu je zaposlenih od predvidenih 300 uslužencev le 235. Manjka torej še precej, večinoma višje kвалиficiranih ljudi. Temu vprašanju bodo morali posvetiti občinski ljudski odbori največjo skrb. Poskrbeti bodo morali za nove, strokovno usposobljene uslužbence — predvsem s fakultetno in srednješolsko izobrazbo — ter skrbeti tudi za usposabljanje dosedanjih uslužencev.

V pristojnosti okraja je ostala zaenkrat skrb za ureditev zemljiških skladov ter nekatere upravne službe, ki bi bile za občino breme sprito pomanjkanja tehničnega kadra. Okraj urejuje tudi vse personalne zadeve za učitelje obveznega šolstva, posebno tam, kjer nimajo občine odgovarjajočih referentov.

V nekaterih občinah še ne delujejo sveti za delovna razmerja. Predvidevajo pa, da bodo začele občine opravljati ta posel že te dni. Prav tako v koprskih občinah še ne deluje gradbena inšpekcija, referat za plan in evidenco, upravno-pravna služba in uprava za dohodke. Uprav za dohodke nimata še občini Piran in Sežana. Zaradi pomanjkanja uslužencev je v Ilirski Bistrici v zaostanku delo gradbene inšpekcije in gradenj, v Pivki še niso začeli z delom referati za zdravstvo, za narodno obrambo, deloma tudi referat za gospodarstvo. Najnujnejše zadeve s teh področij rešujejo v okviru drugih referatov.

Občinski ljudski odbor v Kopru je mnenja, da bi bilo treba v območju občine čimprej formirati upravo za dohodke in finančno inšpekcijo. To utemeljujejo zlasti s počasnim dotokom sredstev iz gospodarstva in od posameznikov. Prav tako so mnenja, da bi morala biti v pristojnosti občine tudi uprava

na nad splošnim ljudskim premoženjem, pri čemer je občina zelo zainteresirana in ima tudi pregled nad njim. V obalnih občinah menijo, da sedanje število uslužencev ne zadostuje, ker morajo reševati občine nekatere specifična premoženjsko-pravna vprašanja v zvezi z imovino odsotnih oseb, glede obmejnega prometa in potobno. Seveda povečane pristojnosti občin zahtevajo tudi boljši strokovni kadar in zato bodo morali posvetiti največjo pozornost prav temu vprašanju.

V prvih tednih delovanja novih občin jim je nudil okraj znatno pomoč. Tako je tajništvo za pravosvo organiziralo konferenco učiteljev in jih je seznanilo s kompetencami novih občin. V kratkem bodo priredili tečaj za strokovno izpopolnjevanje pravosvo referentov po občinah. Tajništvo za gospodarstvo je imelo več instruktivnih sestankov z načelniki oddelkov za gospodarstvo, gradbena inšpekcija pa je reševala po občinah nekatere težje probleme. V kratkem bo priredil okraj tečaj za vse kmetijske referente, gradbene inšpektorje in referente ter referente tržnega nadzorstva. Tajništvo za zdravstvo in socialno skrbstvo je priredilo v Kopru seminar za skrbniške referente, pripravlja pa seminar za referente za de-

(Nadaljevanje na 2. strani)

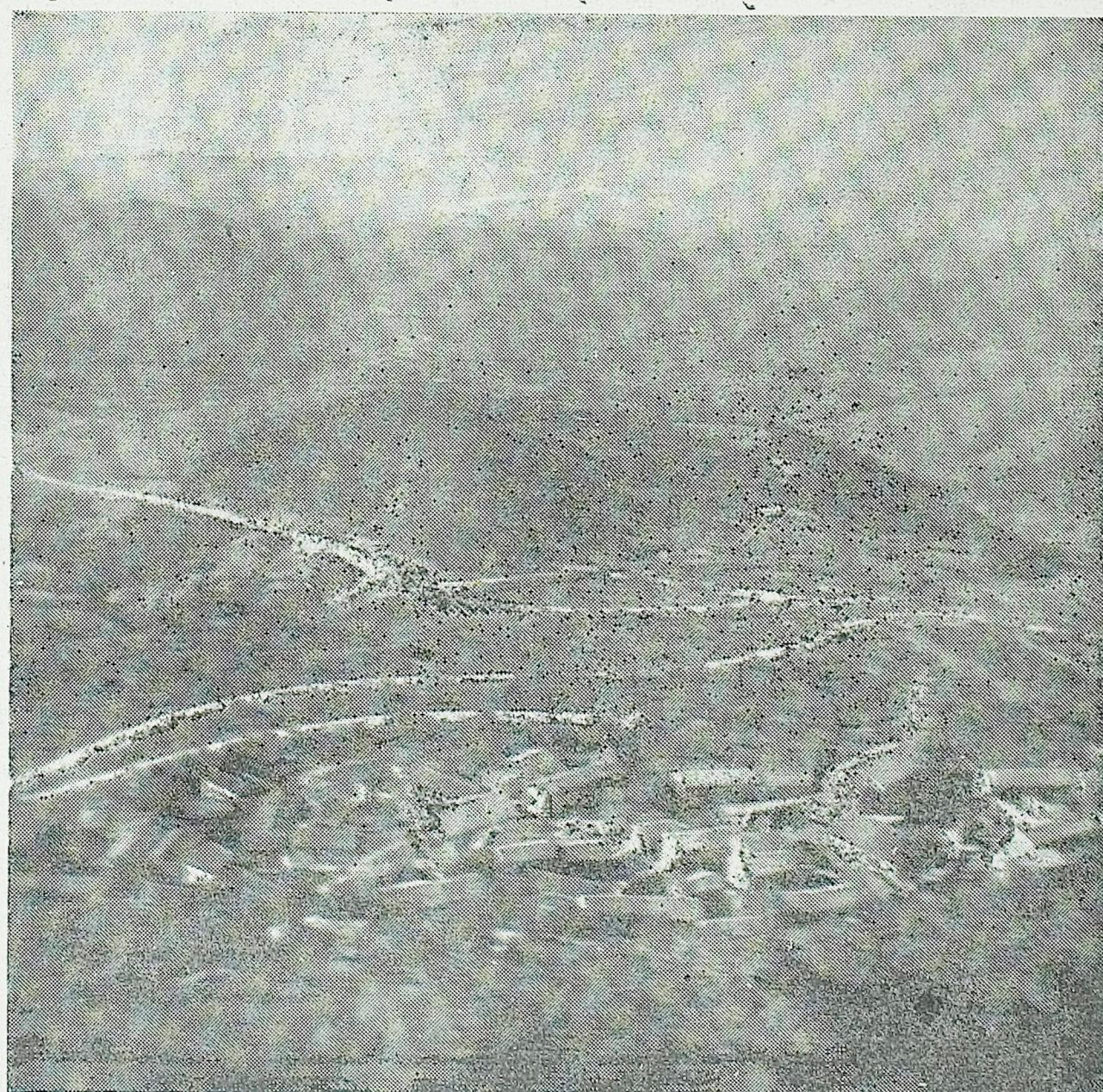
Opozorilo

S prihodnjo številko našega lista bomo začeli izdajati prilog: Uradni vestnik Okrajnega ljudskega odbora v Kopru. V njem bodo Okrajni ljudski odbor, občinski ljudski odbori koprskega okraja ter gospodarske organizacije objavljali sklice sej in zasedanj, poročila, odloke in uredbe, razpise, registracije, bilance itd. itd. To bo uradni obveščevalec, ki bo bralcem »Slovenskega Jadran« brezplačno posreduval vse gospodarsko in upravno dogajanje v okraju. Potreben bo ne samo občinskim ljudskim odborom, krajevnim odborom in krajevnim pisarnam, gospodarskim in drugim organizacijam, posameznim odbornikom, članom raznih komisij in svetov, gospodarstvenikom in drugim javnim delavcem — potreben bo vsakemu človeku.

Uradni vestnik bomo izdajali na polovičnem formatu našega lista in bo torej konec leta iz tega knjiga, v kateri bo zbirano vse gospodarsko in drugo dogajanje v okraju. Vestnik bo prinašal uradna tolmačenja posameznih problemov in kritične članke iz okrajne problematike. Ceprav se bo obseg lista povečal, cene ne bomo zvišali. Letna naročnina ostane 500 dinarjev. Pripomoremo zlasti gospodarskim organizacijam, oblastvenim ustanovam, šolam, množičnim organizacijam in posameznikom, da se naročijo na »Slovenski Jadran«. S tem si bodo zagotovili redno prejemanje lista in priloge, ker bo v kolportaži le omejeno število.

Izpolnite in izrežite naročilico na zadnji strani lista ter jo pošljite po pošti na naš naslov. Naslednjo številko boste že v redu prejeli. Ne pozabite, ker prihodnjih že izide prva številka Uradnega vestnika!

Uprava »Slovenskega Jadran«

Odperta je nova cesta skozi Črni kal

Snrehod po svetu

V Ženevi se je začela nova diplomatska bitka, tudi tokrat v istem pomirljivem ozračju, kakor so jo prenchali v juliju letos šefi štirih velesil. Trije zahodni zunanjimi ministri in Molotov so že obrazložili svoja stališča do glavnega vprašanja razgovorov — nemške združitve in evropske varnosti. Ta stališča pa so vsaj doslej le ponavljajo starih konceptov. Molotov je predložil julijski Bulganinov načrt varnostne pogodbe, v katerem bi se sprva vključili obe Nemčiji, ki bi se zdržali z medsebojnimi pogajanjemi po ukiniti obeh vojaških blokov. Zahodne velesile pa so napredovalle le v toliko, da so združitev Nemčije in evropsko varnost vzpredile, čeprav še vedno podrejajo drugo vprašanje prvemu.

V treh mesecih med prvo in drugo ženevske konferenco se torej stališči zahodnih velesil in Sovjetske zvezde nista bistveno spremenili. Svetovno favno mnenje je sicer pričakovalo, da bodo v tem razdobju prišli do konkretnega napredka, vendar mu je ostala le tolažba, da »dokler se ljudje pogajajo, ni vojne.« Sicer je potrebno povedati, da uporabljajo zunanjji ministri pri pogajanjih mirem in razumom ton in da kljub razlikam v stališčih ne omolavajujo nasprotnih mišljenj, kakor se je to dogajalo v razdobju hladne vojne. Vse kaže, da se zadevajo stvari odgovornosti pri reševanju vprašanj, ki ne zadevajo samo štirih velesil, ampak so skupna vprašanja vsega sveta.

Ceprav si glede vprašanja združitve Nemčije ne moremo obetati konkretnih uspehov in bodo vso zadevo prepustili v proučevanje kakšnemu odboru ali podadboru, so vendar na dnevnem redu tudi druga pomenljiva vprašanja, od katerih moremo pričakovati boljših rezultatov. To velja predvsem za vprašanje razorožitve. V krogih diplomatskih spoznavalcev se namreč zadnje dni vedno bolj širijo glasovi, da pripravljata obe strani presenečenja v smislu popuščanja in zblževanja stališč. Upajmo, da ne bodo to računi brez krčmarja.

Francosko maroški spor je stopil te dni v novo fazo. Bivši maroški sultan Ben Jusef je prispel v Pariz in začel s francoskim zunanjim ministrom Pinayem razgovore o povratku na prestol. Ceprav francoska vladava še ni zavzela povsem jasneg stališča, je vendar upanje, da bodo ta zaenkrat edini izhod iz krize uspešno rešili. Člani kronskega sveta so v pričakovanju prihoda Ben Jusefa v Rabat že podali ostavko na svoj položaj.

Medtem se v francoski poslanski zbornici nadaljuje brezuspešna debata o volilni reformi. Po zavrnitvi enajstih načrtov za volilno reformo, je moral Faure znova postaviti vprašanje zaupnice. Zanimivo je, da je Francija od leta 1875 že petkrat spremenila volilne sisteme, ki so vsi obrodili približno iste sadove: v skupščini se je nekaj večjih strank izmenoma hitro menjalo v vladih, ki jih je opozicija zmeraj držala v šahu. Ministrski predsednik Faure se zaveda, da bi z novim volilnim sistemom vzpostavili v skupščini stalno večino, ki bi mogla zagotoviti stabilnost vlade in vztraja pri starem volilnem sistemu. Razumljivo je, da se Faure v sedanjem položaju bojil volilje po novem sistemu, ki bi utegnile prinesi zmago za daljšo dobo njegovi opoziciji.

Na zasedanju Glavne skupščine združenih narodov v New Yorku je bilo, te dni zatišje, v prihodnjih dneh pa bo potrebo rešiti še dve važni vprašaji: razorožitev in sprejem novih članov. Glede vprašanja razorožitve je Sovjetska zveza predlagala, naj bi začeli z razpravljanjem takoj in brez pričakovanja sadov ženevske konference. Zahodni predstavniki so se tem predlogu uprili in končno so z glasovanjem sklenili, da bodo o razorožitvi razpravljalji po ženevski konferenci. Glede vprašanja sprejema novih članov pa je vzdušje zelo pomirljivo in moremo pričakovati konkretni rezultati.

Do zaključka zasedanja je še širinajst dni. V tem razdobju pa bodo morali rešiti razen vprašanja razorožitve in sprejema novih članov še nekatera druga važna in tudi kočljiva.

va vprašanja. Gre predvsem za Alžir, zaradi katerega je francoska delegacija pred mesecem dni zapustila zasedanje. Drugo kočljivo vprašanje je ravnost razlikovanje Južnoafriški uniji, zaradi katerega je južnoafriški delegat zapustil zasedanje z motivacijo, da je to posem notranja stvar njegove države. Tretje kočljivo vprašanje, ki ga morajo rešiti, pa je izvolitev še enega člena Varnostnega sveta. Na tem vprašanju sta se sporekli Evropa in Amerika in spor je ostal kljub dejanjstvu glasovanjem neporavnanim.

Na bližnjem in Srednjem Vzhodu se je položaj v zadnjem tednu poslabšal. Kljub sklepom Varnostnega sveta o demilitariziranem področju, se nadaljujejo incidenti med Egiptom in Izraelom. Kdo jih povzroča, ni mogla točno ugotoviti niti mednarodna komisija Združenih narodov za premirje v Palestini. Sicer pa je to precej manjšega pomena v primeri z dejstvom, da skušajo arabske države izrabiti te incidente za »skupne ukrepe proti izraelski varnosti«. Tako je prišlo do arabskega nakupovanja oružja v raznih državah ter do raznih medarabskih vojaških pakrov.

Vzroke arabskih akcij na Bližnjem in Srednjem vzhodu moramo iskati predvsem v škodljivih posledicah blokovske politike. Arabske države so namreč doslej lahko izbirale samo med sodelovanjem z Zapadom in med navidezno neutralnostjo. Zdaj pa se je nenadoma pojavila tretja možnost — sodelovanje s Sovjetsko zvezo ali vsaj neutralnost z naslonitvijo na vzhodne države. Seveda je arabska preorienteacija sprožila protiurep na Zahodu, ki skuša na vse načine zajeziti prodor sovjetskega vpliva. Če se bo tekmovalje za pridobitev vpliva v arabskem svetu stopnjevalo, si nedvomno ne moremo obetati nič dobrega. Zato bi bilo prav, da bi štiri zunanjimi ministri v Ženevi našli primerne oblike za pomiritev na Bližnjem Vzhodu. Predvsem pa bi morali arabskemu svetu zagotoviti samostojnost, ne pa da ga vključimo v tisti ali oni blok.

Ob zaključku naj omenim še potovanje predsednika burmanske vlade U Nuja v Moskvo. Na svečani večerji v Moski je burmanski premier izrazil željo, da bi Svetska zveza v prihodnje sodelovala na konferencah azijsko afriških držav. Hruščev in Bulganin sti se z njegovim predlogom strinjala.

Treba je znižati cene gradnjam

Eno perečih vprašanj naše gospodarske dejavnosti so gradnje. Po perspektivnem načrtu razvoja koprskega okraja bo gradbeništvo tu še za precejšno dobo važna gospodarska panoga. Treba je pribiti, da so gradbene storitve daleč predrage in jih le delno opravičujejo milijonski dobički. Daljo bi se storiti še več, kot smo odpravili prevečne dobitke, da bi lahko znižali cene gradnjam. V zadnjem času so se tudi vpliv na terenu in člani družbenih organizacij začeli bolj intenzivno ukvarjati s temi problemi. Na mnogih sestankih so iznesli nekatere škodljive pojave, kot prešibko delovno kontrolo, sprememba načrtov itd. in zahtevali, naj se vse nepravilnosti odpravijo.

Nekaj misli o tem, kako bi se še dalo na nekaj načinov rešiti vprašanje znižanja cen gradbenih storitev, je v dnevniku »Slovenski potrošec« obdelal ing. Sergej Bubnov. Članek je posebno aktualen tudi za naše področje (še posebej za naše področje zito, ker se pri nas vse možnosti še manj izkoristene, kot v republiškem merilu), zato ga v celoti objavljamo.

»Vprašanje znižanja cene gradenja je že dolgo časa v središču naše gospodarske problematike. Od cen gradbenih storitev je v prejšnjem mestu odvisna višina naše življenjske ravni. Zato je razumljivo, da posvetimo temu vprašanju v našem gospodarstvu veliko pozornost. Vzlet velikemu številu razprav in pobud v tej smeri, doslej ni bilo veliko doseženega. Za to obstajajo določeni objektivni razlogi, ki sledijo iz naših trenutnih gospodarskih situacij. Toda če hočemo glede tega dosegči konkretna rezultate, si moramo biti tembolj na jasnem, kaj vpliva največ na ceno gradbenih storitev in kakšna so poja, po katerih bi morali kreniti, da bi lahko dosegli zniženje teh cen.

Pogosto slišimo, da so cene naših gradenj previsoke zaradi nizke storilnosti v gradbeništvu. To tudi drži, toda samo deloma. Če pogledamo strukturo cene gradbenih storitev, vidimo, da odpade samo 10 do 15 odstotkov cene storitev načiste plače, ostalo pa na material. Povečanje storilnosti gradbenih delavcev lahko dosežemo največ do 30 odstotkov, kar pomeni, da bomo tudi če povečamo storilnost gradbenih delavcev v sedanjih razmerah do maksimuma, dosegli le malino znižanje cene gradbenih storitvam. Res je, da se cena gradbenega materiala formira v prejšnji meri in

vrednosti plač, toda tudi tam je delež plač nasproti drugim stroškom, kot so davki, amortizacija in drugo, nizek. Torej tudi tukaj rešuje povečanje storilnosti v povečanju samo delno. Znižanje cene gradbenih storitev je treba torej iskati na drugih področjih.

Govora je že bilo o tem, v kakšni meri in na kakšen način lahko vpliva projektant na znižanje cene gradbenega objekta. Naslednji članci, ki lahko poceni gradnjo, je pa gradbeno podjetje. Pri tem ne mislimo samo na neposredne proizvajalce, to je gradbene delavce, marveč predvsem na operativno tehnično vodstvo gradbenega podjetja. Znižanje cene gradnje se lahko doseže tudi z boljšo organizacijo dela, s koriščenjem novih in cenejših materialov, z uporabo sodobnih delovnih postopkov, s smotrimi koriščenjem mehanizacije, skratka z napredkom proizvodnje.

Seveda pot napredka proizvodnje in izboljšanja delovnih metod ni lahko pot, ker mora po tej poti iti celo podjetje in ne samo posameznik. Nove metode dela zahtevajo v začetku duševni napor od vseh, ki jih uresničujejo, to je od delavca, poljnika, tehnika in inženirja. Veliko lažje je delati tako, kot se je delalo poprej, brez slehernih sprememb v delovnem procesu, kot pa se lotevati novih postopkov, ki posameznikom v začetku največkrat niso ne dovolj jasne ne lahke. Da bi se pa lahko ta načela kljub vsemu uveljavila v operativi, morajo obstojati določeni gospodarski faktorji, ki to uveljavljajo omogočijo in pospešujejo.

Če pogledamo sedanje stanje v gradbeništvu, potem vidimo, da so kapacite naših gradbenih podjetij zasedene do največje možne mere. Investicijski gradenj imamo namreč vsako leto tako veliko, da gradbena podjetja praktično ne morejo prevzeti vseh nalog, ki jih imajo investitorji ponujajo. Nepravočasna razdelitev investicijskih kreditov tudi terminsko obremenjuje gradbena podjetja in povzročajo nakopičevanje zalog zlasti v drugi polovici gradbenih sezon. V takšnih razmerah nimajo gradbena podjetja, ki morajo ponudbe celo odklanjati, zaradi potmanjkanja kapacitete, ne česa ne interesa, da bi se koncentrirala za iskanje najbolj gospodarkih rešitev pri gradnjah. Njihov položaj na tržišču je zaradi naše doseganje investicijske politike praktično monopolen. Investitor je bil prisiljen oddajati gradnjo s pogoji, ki mu jih e diktiralo gradbeno podjetje, ker bi sicer sploh ne prišel do »radnej v bsi mu kredit na koncu leta zapadel. Kljub velikim naporom, ki so jih naše gospodarske oblasti vložile, da bi položaj izboljšale s predpisi o licitacijah, pogodbah, kalkulacijah itd., se položaj ni bistveno izboljšal zaradi prevelikega obsega in-

vesticij, ki se niso gibale v okviru družbenega plana, marveč so ta okvir, ki je bil že tako obsežen, povsod prekoračil. V takšnih razmerah seveda ne moremo govoriti o gospodarskem faktorju, ki naj bi vplival na pocenitev gradenj. Gradbena podjetja, njih delavci, poljinci, tehniki in inženirji nimajo v sedanjih razmerah nobene potrebe ne interesa, da bi v svoje delo vlagali še dodaten duševni napor, ki je zvezan z vpeljavo novih gradbenih metod in izboljšanjem organizacije dela. Preobremenjeni so že s samo kvantiteto nalog, tako da za pospeševanje proizvodnje res ne ostane nič več na razpolago.

Iz tega sledi, da v naših sedanjih gospodarskih prilikah res ni realnih pogojev, ki bi lahko učinkovito vplivali na pospeševanje proizvodnje in znižanje cene gradbeništvu.

Če so bile pri nas navzlic temu v zadnjih letih vpeljane nove delovne metode v gradbeništvu, izboljšani določeni delovni procesi, ni to posledica gospodarske nujnosti, temveč največkrat posledica osebne iniciative posameznih vodilnih uslužencev v gradbenih podjetjih, ki pa običajno ni imela jasno določenega gospodarskega ozadja.

Ce hočemo torej vpeljati v naše gradbeništvu nove, racionalnejše delovne metode, izboljšati organizacije dela in s tem doseči znižanje cen gradbenih storitev, moramo najprej odpraviti tiste okoliščine, ki povzročajo preobremenitev gradbenih podjetij z delovnimi nalogami in ki ustvarjajo njih monopolen položaj na tržišču, to je, predvsem zmanjšati obseg investicij in doseči pravočasno otvoritev investicijskih kreditov, ki ne bi smeli biti vezani na kolesarsko leto, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij. Podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij, podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij, podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij, podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij, podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij, podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij, podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij, podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij, podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij, podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij, podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo medsebojno tekmovanje gradbenih podjetij, podjetja bodo prisiljena iskati boljše delovne metode in racionalnejše organizacijo dela, da bi s tem pocenila svoje izdelke in tako zajamčila potreben obseg dela svojemu kolegarsko letu, temveč bi veljali ves čas gradnje. S tem bi se stanje v gradbeništvu hitro normaliziralo. Ce bomo vskladili plan investicij s svojimi gradbenimi kapacitetami, s tem, da majhen del kapacitet ostane celo neizkoristen, bo to avtomatično vzbudilo med

Nekaj perečih gospodarskih problemov občine Divača

Pred nekaj dnevi je bilo posvečevanje gospodarskih voditeljev občine Divača, ki so se ga udeležili upravniki vseh gospodarskih podjetij, predsedniki delavskih svetov oz. upravnih odborov podjetij ter predsedniki in upravniki kmetijskih zadrug. Predsednik občinskega LO-tov, Valentincič Janko je orisal nekatere značilnosti dosedanja gospodarske politike naše dežele, hkrati pa nakazal tudi smernice v zvezi s posvetovanjem gospodarskih voditeljev v Beogradu. Razložil je tudi nekatere aktualne naloge, ki bi jih moral izvršiti tudi v naši občini, če hočemo dvigniti kmetijsko proizvodnjo.

Na območju občine je sedaj pet kmetijskih zadrug, ki bi morale glede dviga kmetijske proizvodnje odigrati odločilno vlogo. Po dosedanjem načinu svojega dela pa nekatere od teh zadrug nimajo za to pogojev. N. pr. KZ Misliče in Rodik, dve majhnji zadrugi, ki vključujeta kmete ene ali dveh majhnih vasi: glavna njihova dejavnost je trgovina, ki naj preskrbuje prebivalce tamkajšnjih vasi, in mogoče še goštinstvo. Nimajo pa skoraj nikakih strojev za pomoč kmetijstvu. Naloga članov omenjenih zadrug naj bi torej bila, da se temeljito pogovorijo, ali jim taka zadruga res koristi, kajti če imajo v svoji vasi samo trgovino, je to za KZ premalo! V tem primeru bi se člani lahko priključili sosednji zadrugi, ki bi tako predstavljala večjo gospodarsko moč — dosedanje trgovino pa bi ta združena zadruga vseeno lahko obdržala v vasi.

V takem stanju kot so, te zadruge ne morejo dvigati kmetijske proizvodnje, saj je marsikje njihova dosedanja dejavnost predvsem v trgovini, še ta pa z zelo slabimi sredstvi.

Drug primer je KZ Vreme, ki si prizadeva odkupiti vse kmetijske pridelke (že do sedaj je odkupila precejšnjo količino letosnjih jabolk), toda zadruga nima niti najmanjšega skladisa! V mnogih primerih imajo pridelke kar na vozeh po dvoriščih. Razen tega pa zadruga nima lastnega prevoznega sredstva, tako da je odkup povezan z velikimi težavami in lahko nastane občutna izguba s tem, da se sadje pokvari ali prične gniti. Sicer pa razen KZ Senožeče, ki ima svoj lastni traktor in poltovorni avto, nima nobena druga zadruga svojega prevoznega sredstva.

Z dviganjem kmetijske proizvodnje si bodo zadržnički dvignili tudi lastne dohodke, ki so sedaj res minimalni. N. pr. v Brkinih so zelo ugodni pogoji za razvoj sadjarstva, do sedaj pa je bilo glede tega zelo malo ali nič storjenega. Marsikdo pričakuje nekoga — denimo občino ali okraj —, ki bo nudil kar takoj precejšnja finančna sredstva za velike investicije. Bolj smotorno bi bilo, da bi skušale v ta namen za-

druge same zbirati svoja lastna sredstva, kajti kmetje sami bodo imeli od tega največjo korist. V tem predelu imamo precejšnje kompleksne že ne obdelane ali zelo slabo izkoriscene zemlje, ki bi lahko prinašala Brkincem dohodke. Treba je samo več dobre volje in pričeti z delom!

Drugo vprašanje je razvoj živinoreje. Gleda tega sicer ne moremo trditi, da se ni ničesar storilo, kajti stanje živine se je res nekoliko dvignilo. Toda ali naj se že s tem zadovoljimo? Samo na področju Vremščice — po začrtovanju posameznih kmetov — ostane vsako leto nekaj tisoč kvintalov nepokorenih trave. To je očiten primer, kako je denar vrzen stran. Tam bi se dalo urediti pašnike in živina bi se lahko pasla nekaj mesecov v letu. Predvsem bi lahko tu pasli mlado živino, vse to pa bi pomenilo povečanje krmske baze, ki je pogoj za povečanje stanja živine v tem kraju. Pri tem bo verjetno največja ovira privatna lastnina omenjenih področij, kjer vsak najraje dela po svoje. Tu ne mislim nikogar prepričevati. Sami kmetje naj se pogovorijo, ali je bolje, da izkorističa vsak svojo parcelo — in to slabu izkorističa —, ali naj se uredujo pašniki, morda samo tam, kjer ni primerno, da bi kosili travo. Tudi investicije za takšno ureditev ne bi bile prevelike.

»TURISTIČNE ZNAMENITOSTI« KOPRA

Spregovoriti želim o neznenem kričečem stanju v Kačji ulici (Calle Bissa), ki se vleče že leta in leta, ne da bi se kdorkoli zmenil nekaj storti za njegovo odpravo.

Zelo dolgo je, odkar me pot vodi ponocni v podnoci po vijugasti, ali bolje, Kačji ulici, in sem priča kaj žalostnim prizorom. Vsem je znano, da je v tej znameniti serpentinski ulici dokaz, »prikladno« odprt »javno stranišče«, čeprav samo za... Kdor koli je že šel po tej ulici v nočnih urah, je nedvomno lahko opazil, kako se kak možkar, predvsem tak, ki mu je kapljica istrskega refoša ali malvazije udarila v glavo, poslužuje tega zelo »praktičnega« »prostora za vse«. Meni se je to že večkrat pripetilo. Ko pa sem šel drugo jutro skozi ulico, sem z zgrajanjem in gnušom pa tudi z žalostjo ugotovil, kako se prav v tej nesnašči igrajo naši otroci.

Nad tem se prav gotovo ne zgrajam samo jaz in mnogi drugi prebivalci Kopra, ki so šli kdaj koli skoz tisto nesrečno ulico in so le za hipomislili na združen rast našega mladega pokolenja in seveda tudi na njihove starše. Ne! Nad tem se zgrajo tudi nekateri tuji, drugim pa je spet to v veselje. O slednjih naj napisim nekaj besed.

V drugi polovici avgusta letos sem v tej ulici srčal štiri zajetne in razigrane »gnädige frau«, ki so si ogledovale in občudovale turistične zanimivosti v znamnenosti Kopra.

Pot jih je po nevem kakšnem »nagonu« ali »insinktus« zanesla tudi v Kačjo ulico. Nenadoma so se »gnädige« ustavile in obstrmele. Jaz sem malo počasnil korak, ker me je zanimalo, kaj neki se jih zdi tako čudovito. In res sem videl lep prizor: vse štiri so, hiljade se, s prstom kazale v tako znano smer, da sem tudi jaz obstrmel. In potem se je začel l dokaj zanimivo razgovor med štirimi damami. Prištevale so se pač med »kulturno ljudi«, in so zato s pomilovanjem gledale na »balkansko barbarstvo«. Njihove sarkastične opazke so me zboldile v dnu srca. Bile so izrečene s pikrim zadovoljstvom, k me je močno prizadelo. Vse to sem sprejel z dokaj mešanimi občutki: bil sem jezen, razočaran in hkrati žalosten. Zavest, da za tako stanje nismo mi krivi, je bila kaj klavarna tolza.

Po vojni je bilo že mnogo storjenega, da bi dobil Koper lepše lice in da bi ljudi zaživeli v bolj zdravem okolju. Omenim naj le, kako dobro in pametno je bilo, da je ljudska oblast ukazala podreti številne stare zidove, za katerimi so se svoj čas skrivali nekdanji trgovci, advokati, fašistični hierarhi in sploh koprski purgerji. Koristno je bilo, da so bili v mestu urejeni lepi parki, da je bila očiščena in obnovljena zastarela ulična kanalizacija in drugo. Ljudje so dobili več zraka, sonca in s tem tudi zdravje. Ali se res ne bi dalo nekaj porušiti in preurediti tudi v tej zloglasni ulici? Vem, da bi bilo treba porušiti najmanj polovico Kopra, če bi hoteli dati zraka in sonca koprskim brlogom o »Bussa Dragia« in v številnih drugih »pragozdnih« ulicah. Toda stanje v Kačji ulici je najbolj pereče in zahteva najnove rešitve. Pred kratkim je Okrajni ljudski odbor v Kopru določil 25 milijonov dinarjev za popravila in adaptacijo stanovanjskih hiš v Kopru, Izoli in Piranu. Ali bi ne bilo mogoče majhen del teh sredstev uporabiti tudi za izboljšanje stanja v tej ulici? In to ne morda zaradi drugih turistov, ki jih bo pot v prihodnji turistični sezoni privedla v to viju-

Pisma uredništvu

gastro ulico, marveč zaradi koristi tamkajšnjih stanovalcev in zlasti njihovih otrok.

A. BERTOK

DVA PRIMERA VZGOJE MLADINE

Pred kratkim sem se peljal z avtobusom iz Ilirske Bistrike v Postojno. V Knežaku je vstopilo precej potnikov, med njimi nekaj starejših žensk. Za vse ni bilo prostora in tudi nekateri starejši ženi niso imeli kam sesteti. Dvignila se je mlajša žena in ponudila svoje mesto eni od starejših, da se je lahko usredila. Vse to je mirno in brezbržno gledal mladinec G. iz Ilirske Bistrike, se šopiril na svojem sedežu in mirno gledal, kako starejši ljudje stojijo.

Cez nekaj dni sem potoval z avtobusom iz Ilirske Bistrike v Koper. Že v Ilirske Bistrici je vstopilo precej potnikov, med njimi starejša žena. Mitja se je takoj vzdignil in ji preustreljil svoj sedež.

Zamislil sem se v ta dva primera in skušal razčleniti vzroke takega ravnanja. Prvi mladinec, ki nikjer ne dela, ne sodeluje v nobenem društvu ali organizaciji, prja mu edno kvartanje in popitanje po gostilnah. Drugi mladinec pa je vnet športnik, aktiven tabornik, član pevskega zborja, množičnih organizacij, veden in pridelen dober tovaris.

Ni samo vzgoja z doma, splošen odnos do družbe se kaže in uveljavlja tudi poznejje, formira pa predvsem v družbi, v aktivnem delu med ljudmi in z ljudmi. Za podobne negativne pojave bi se pa morala pozanimati tudi mladinska organizacija.

D. G.

ZAKAJ NE DRUGAČE?

Na republiški cesti drugega reda od Mostičja pod Črnim kalom do Černice na meji med Slovenijo in Hrvaško smo zaposleni trije cestari. Dela je dovolj, če hočemo obdržati cesto v dobrem stanju. Nerodno pa je, da moramo dvigati mesečno plačo osebno v Črnem kalu. Vsakokrat izgubimo po več ur, ki bi jih lahko koristno uporabili pri delu na cesti. Mislim, da bi čestna uprava v Ajdovščini, kamor sedaj spadamo, lahko spremeni sedanj način razdeljevanja plač. Plač naj bi dvignil cestni nadzornik in jih ob pregledu ceste prinesel cestarem. S tem bi bilo prihranjene 14 km poti cestariju, ki dela na sektorju od Lukinov do Črniške stene, 10 km pa cestariju na sektorju od Kubeda do Lukinov. Florjan Udovič, Kubed

2,200.000 din pomoči otrokom padlih borcev za študij

Pred dnevi je rešila Komisija za štipendije pri odboru Zveze borcev v Postojni okrog 370 prošenj dijakov in učencev, ki so prosili pomoči za nadaljevanje študija. Komisija je reševala prošnje nepristransko in tako pravilno porazdelila razpoložljivih 2,200.000— dinarjev. Ta vsoča je bila sicer premajhna za kritje vseh potreb. Vendar pa je 370 prisilcem, sinovom padlih borcev v narodnoosvobodilni borbi dodelila od 500 do 5.000— din mesečne štipendije za nadaljevanje šolanja na osnovnih, srednjih in visokih šolah. Pri določevanju zneska je komisija predvsem upoštevala oddaljenost od doma in domačega kraja do šole, učni uspehi in premoženjsko stanje in drugo. Na Postojnskem so tudi primeri otrok-študentov, ki posečajo v mestih strokovne in visoke šole, in so v vojni izgubili obo roditelja ter so navezani izključno na pomoč družbe. Ti otroci, katerim je komisija upravičeno dodelila najvišje štipendije, torej 5.500 din za hrano in stanovanje, bodo gotovo imeli težave z nabavo potrebnih knjig in drugih učnih pripomočkov, ki so zelo dragi, da ne gorovimo o obleki in o ostalih potrebsčinah. Res, da nekateri od teh prejemajo otroške doklade, vendar vse to še od daleč ne zadostuje glede na cene učnih potrebsčin, ki so posebno letos zelo visoke. Zaradi tega bo treba kljub pomoči Zvezde borcev in ljudske oblasti še veliko razumevanja pri ostalih državljanih, učnem osebju in sotovariših v razredu. Sveda bo treba gledati tudi na to, kako ti otroci uporabljajo sredstva te pomoči, in njihovo prizadevanje v šoli.

Ladica Stritof

Preveč prometnih nesreč

Spričo naraščajočega prometa, neprevidne vožnje šoferjev, nepazljivosti pešcev in kolesarjev, kakor tudi malomarnosti voznikov vprežnih vozil, so prometni organi registrirali v preteklem mesecu na cestah koprskega okraja 33 prometnih nesreč. Pri teh nesrečah sta bila dva smrtna primerja, 16 oseb je zadobilo težke telesne poškodbe, 6 pa lažje. Čeprav je bilo nekaj nesreč brez človeških žrtev ali poškodb, je škoda na motornih vozilih ogromna. Tako presegata škoda pri 48 poškodovanih vozilih v preteklem mesecu 8 milijonov dinarjev. Izračunali so jo na osnovi vrednosti vozil. Toda če bi prišeli še zneske vrednosti uslug za popravila »ponesrečenih« motornih vozil v njihovem stojnino za časa popravila, lahko mirno trdimo, da bi se ta vsota tudi potrojila.

Vzroka nesreč pri smrtnih primerih sta v enem primeru prehitra in neprevidna vožnja, pri kateri je izgubil življenje devetnajstletni mladenec, v drugem primeru pa neprevidnost in malomarnost staršev, ki puščajo nedoletne otroke brez nadzorstva. Pri tem je bil povozen 6-letni otrok, ki je hotel pred motornim vozilom prečakati cesto. Pri drugih nesrečah v preteklem mesecu je bila najčešči vzrok prehitra vožnja, nepravilno prečkanje pri srečanjih kakor tudi neupoštevanje cest-

raziskovali tudi področja blizu Sečovelj, kjer že sedaj računajo, da bi iz najdenih izvirkov pridobil 50 litrov dnevnega voda na sekundu. Zmogljivost vodovoda v Sečoveljah bi bila v tem primeru 4,070.000 litrov dnevnih. Na področju Rižane in Sečovelj bi bila zadruga nima niti najmanjšega skladisa! V mnogih primerih imajo pridelke kar na vozeh po dvoriščih. Razen tega pa zadruga nima lastnega prevoznega sredstva, tako da je odkup povezan z velikimi težavami in lahko nastane občutna izguba s tem, da se sadje pokvari ali prične gniti. Sicer pa razen KZ Senožeče, ki ima svoj lastni traktor in poltovorni avto, nima nobena druga zadruga svojega prevoznega sredstva.

Z dviganjem kmetijske proizvodnje si bodo zadržnički dvignili tudi lastne dohodke, ki so sedaj res minimalni. N. pr. v Brkinih so zelo ugodni pogoji za razvoj sadjarstva, do sedaj pa je bilo glede tega zelo malo ali nič storjenega. Marsikdo pričakuje nekoga — denimo občino ali okraj —, ki bo nudil kar takoj precejšnja finančna sredstva za velike investicije. Bolj smotorno bi bilo, da bi skušale v ta namen za-

Ne trošimo vode po nepotrebnem!

Naša obalna mesta oskrbuje s pitno vodo Rižanski vodovod. Njegova zmogljivost 6,310.000 litrov dnevno že težko krije stalno naraščajoče potrebe. Samo od leta do leta se je povečala potrošnja vode za 17 odstotkov, čeprav je bila letos zelo bogata letina padavin. Potrošnja vode na enega prebivalca na sedanjem omrežju Rižanskega vodovoda je 315 litrov dnevno, kar pa že več ne zadostuje. Če z gospodovstvo predvidevamo, da bo moral Rižanski vodovod v bližnji prihodnosti oskrboval razen obmorskih krajev še vasi Črni kal, Kubed, Gračišče in celo področja blizu občin Šmarje in Marezig, kakor tudi prej ali slej vasi Škofije in Playje, torej skupaj okrog 50 tisoč prebivalcev, razen tega pa še vso industrijo, komunalne in turistične objekte, bolnice, zdravilišča in ustanove, potem lahko trdimo, da bo treba zmogljivost Rižanskega vodovoda nujno povečati. Uprava vodovoda in organi naše oblasti so zaradi tega začeli proučevati možnosti, da bi z obstoječimi vodovodnimi napravami izkorističali še druge izvirke pri Rižani. Tu je voda že zagotovljena in predvidevajo, da bi s povečanjem obstoječih naprav lahko dajal Rižanski vodovod 12.096.000 litrov vode dnevno. Razen tega pa nameravajo

Na kratko

Generalni polkovnik Kosta Nagy in generalna majorja Sreta Savić in Đoko Ivanović s skupino višjih oficirjev JLA pripravljajo knjigo o zaključenih operacijah III. armade. Kot je znano, je bilo na področju Pliberka v Dravogradu v zaključnih operacijah te armade ujetih nad 120 tisoč okupatorjevih vojakov in oficirjev. Knjigo bo tiskalo in izdalo vojno založniško podjetje »Delen«.

*

Na posvetovanju zastopnikov geodetskih društev Jugoslavije, ki je bilo pred dnevi v Splitu in se ga je udeležilo 160 delegatov iz vseh krajev države, so razpravljal o fotogra-

metriji in o modernem načinu merjenja zemljišč iz zraka. Med drugim so sklenili, da bodo v kratkem ustanovili Zvezo geodetskih društev Jugoslavije in da bodo na prihodnje posvetovanje povabilni tudi zastopniki gradbenikov, gozdarjev, urbanistov, hidrotehnikov in drugih strokov, v katerih se more fotogrametrija uspešno uporabljati.

V pondeljek je bila zaključena v Ljubljani I. jugoslovanska razstava usnja, na kateri so sodelovala vse pomembnejše podjetja iz Slovenije ter mnoga podjetja te vrste iz drugih republik. Razstava je obiskalo nad 15 tisoč ljudi. Na njej pa so sklenili za več kot dve in pol milijarde dinarjev trgovinskih poslov.

Počastili smo spomin mrtvih

Na Dan mrtvih 1. novembra so bile po vsej Primorski številne žalne proslave ob spomenikih in skupnih grobovih padlih borcev in tacev. Množice ljudstva, člani Zvezze borcev, mladina in pionirji so na grobove in pred spomenike polagali cvetje in vence. V prvem snegu so zaveteli grobovi tistih, ki so z največjo žrtvijo pomagali graditi pot v svobodo. Tiha misel je obiskala tudi tiste samotne grobove, ki so še raztreseni po samotnih gozdovih in grapah in se poklonila njihovemu spomini.

V koprski občini je žalne proslave organiziral občinski odbor Zvezze borcev. Lepa komemoracija so bile v Bertokih, pri Pobegih—Čežarjih, v Portorožu in drugod. V Bertokih je bila žalna proslava ob deseti uru dopoldne na pokopališču. Domačin se je s krajšim govorom oddolžil spomenik padlih, pevski zbor društva Svoboda iz Kopra pa je zapel nekaj žalostink. Malo kasneje je bila svečanost pri Pobegih—Čežarjih pred spomenikom padlih borcev. Tudi pri tej svečnosti je pevski zbor Svobode iz Kopra zapel nekaj žalostink. V Portorožu je bila žalna svečanost na trgu Svobode. Člani Zvezze borcev in množičnih organizacij so pred spomenik padlih borcev položili več vencev, pionirji pa šopke cvetja. Padlih se je v ganljivem govoru spomnil rezervni major JLA Dušan Puh. Komemoracija so se udeležili številni člani socialistične zveze, delovnih kolektivov, prosvetni delavci in drugi.

V Ilirske Bistrici se je klubu slabemu vremenu zbrala na trgu maršala Tita velika množica ljudstva. V sprevodu je odkorakalo do spomenika padlih borcev, kjer je v imenu Zvezze borcev in prebivalcev imel kratek spominski govor Jože Žnidaršič. Krajevna godba je igrala žalne koračnice, pevski zbor sindikalnega kulturno-umetniškega društva »Tone Tomšič« pa je zapel nekaj žalostink. Lepa proslava je bila tudi v Knežaku, kjer je pevski zbor zapel več žalostink. Tej proslavi je prisostoval tudi republiški poslanec Anton Dolgan. Spominu padlih borcev so se oddolžili tudi v Jablanici in v Podgrahu.

V Postojni je sneg preprečil večjo komemoracijo, vendar so vseeno počeli več vencev na grobove borcev.

V Vipavi je bila komemoracija pred spomenikom padlih borcev. Gasile v uniformah so držali častno stražo pred spomenikom. Predsednik socialistične zveze Ježko Ilijč je imel spominski govor, člani občinskega odbora Zvezze borcev Vi-

Vrhipolje pri Vipavi

Že več desetletij se Društvo cepljarov in Kmetijska zadruga v Vrhipolu bavita z vzgajanjem trsnih sadšik. Danes ima društvo cepljarov 25 članov, ki se zanimajo za vzgojo izbranih trsnih cepljenk. Letos so vzgojili 600.000 trsnih sadšik izbranih in žlahtnih sort grozinja. S sadikami oskrbuje vinogradnike Vipavske doline, Goriških Brd in Istre.

—ak

pava pa so pred spomenik položili svečanost v Vrhipolu pri Vipavi na mestu, kjer so Nemci leta 1943 obesili deset tacev. V Ajdovščini je bila spominska svečanost pred spomenikom padlih borcev. Taborniki rodu »Mladi bori« so položili pred spomenik več vencev.

Spominu padlih so se lepo oddolžili tudi na Gorškem. Žalne proslave v veliko udeležbo ljudstva so bile na pokopališču v Solkanu, v Kronberku, Orechovljah pri Mirnu, v Šempetu, v Renčah in v Mirnu. Pionirji iz Deskel so pred spomenik, ki stoji na mestu, kjer je pred enajstimi leti utonul v Soči Jože Srebrnič in tovariši, položili šopke cvetja.

Na Kobariškem je bila osrednjina proslava v Boveu na skupnem grobišču žrtev, ki so padle na planini Golobar. Velika povorka ljudi je z glavnega trga odkorakala proti grobišču, kjer je imel kratek govor predsednik občinskega ljudskega odbora. Domači pevski zbor je zapel več žalostink, četa vojakov JLA pa je izstrelila častno salvo. Zastopniki množičnih organizacij in svojci padlih so položili na grobišče šopke cvetja. Žalno proslavo so imeli tudi v Kobariju, na Srepinci in v Čezsoči.

V Idriji se je žalne proslave udeležilo okrog 2000 ljudi. Vsi grobovi padlih borcev so bili lepo okrašeni s cvetjem in vencem. Po spominskem govoru predsednika Zvezze borcev Stanka Lužnika je mladina recitirala več partizanskih pesmi, pevski zbor pa je zapel dve žalostinki. Lepa proslava so bile tudi v Spodnji Idriji, v Godeviču in v Črem vruhu.

Izvolili so vaški odbor

Po novi upravni razdelitvi spada Prem k občini Ilirska Bistrica. Kot po drugih vaseh smo tudi na Premu imeli zbor volilcev. Na sestanek je prišel tuji tov. Drago Gulj član občinskega odbora Il. Bistrica, ki je volilcem nəkazal gospodarske probleme občine in razložil novi gospodarski ukrepi v državi. Po ročilu so navzoči izvolili petčlanski vaški odbor.

V razpravi, ki je bila po volitvah, so volilci iznašali svoje težave, ki pa niso bile pomembne, razen treh točk, ki zaslužijo več pozornosti. Največ so ljudje govorili o električni. Dogaja se namreč, da smo že vse od začetka tega leta z redkimi presledki na Premu in v Smrjah skoraj vse večere brez električne luči. Monterji EGS iz Ilirske Bistrike so dnevno prihajali na Prein in menjavali varovalke. Zvečer, ko je potrošnja električne naranča, pa smo bili znova brez toka. To se dogaja vsak večer in ob istem času. Naravno, da to vzbuja pri ljudeh veliko negodovanja, saj imajo prav v tem mesecu veliko dela ob večerih. Kaj bo šele pozimi, če bo šlo tako naprej.

Drugo vprašanja, ki so ga iznesli, je gradnja nove ceste preko Prema v Brkine. Ponekod je nova cesta sicer presekala stara pota in polj-

Pred kmetijsko razstavo

Na pobudo Okrajne zadružne zveze pripravljajo v Kopru razstavo kmetijskih strojev, orodja in umetnih gnojil. Razstava bo na prostoru pred koprsko tržnico nasproti novega bloka na Nabrežju JLA. Trajala bo od sobote 26. novembra do vključno 30. novembra letos.

Razen Okrajne zadružne zveze Koper bodo na razstavi sodelovali še »Agrotehnika« iz Ljubljane, »Autojadranc« iz Kopra, znana tovarna kmetijskega orodja v Batujah in še nekateri drugi. Take razstave dosegli v Kopru še ni bilo. Prikazata bo vse vrste kmetijskih strojev, orodja in umetnih gnojil, ki so zlasti primerni za kmetovalce koprskega okraja. Posebna skrb bo posvečena pričaku delovnih sredstev za vinogradništvo, za sadjarstvo in za vrtinarstvo kot tipične kmetijske panoge na tem področju.

Prireditelji razstave se nadajojo velikega obiska tudi iz krajev hrvaške Istre. Posrečeno izbrani dnevi — prav okrog našega največjega praznika Dneva republike — še posebej opravičujejo to prizakovanje. Kot posebno privlačnost razstave je treba omeniti prikazovanje poučnih kmetijskih filmov, ki bodo v dnevi razstave prikazovani v koprski kinodvorani. Prav tako bo razstava združena s praktičnim prikazovanjem dela posameznih kmetijskih strojev na bližnjem zemljisuču za tržnico. Glede na to je pričakovati, da bo ta edinstvena, za večji del Istre zelo zanimiva razstava, doseglja velik uspeh.

fr

Izvolili so vaški odbor

ske steze, vendar pa so premalo upoštevali dovoz iz starih poti na novo cesto. Volivci so z veseljem sprejeli vest, da je okrajni ljudski odbor v Kopru nakazal za nadaljevanje gradnje te ceste 4 milijone dinarjev, kar bo zadostovalo, da bodo lahko delali tudi pozimi.

Železniška postaja Kilovče na progi Pivka — Reka, na katero gravitajo vasi Bitnja, Prem, Smrje, Janežovo brdo, Celje, Prelože in Pregarje, nima prave dovozne ceste. Tovornega prometa ta postaja zaradi tega praktično nima. Že pred dvema letoma je bila izmerjena in zakoličena nova cesta od glavne ceste Ljubljana — Reka s priključkom v Bitnji do železniške postaje Kilovče. Ker do danes še niso začeli z gradnjo te nove ceste, so volivci prosili predstavnika občinskega LO iz Il. Bistrice, da bi se pozanimal za vzroke. Ta cesta bi bila dolga približno dva kilometra.

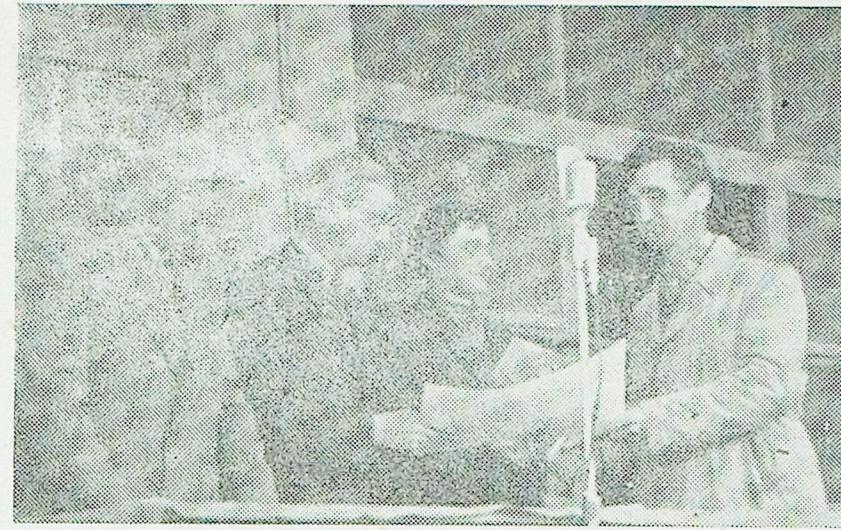
K. H.

Razno s Koprskega

Pred dnevi so predstavniki živilske industrije na Koprskem razpravljali o predlogih investicij za prihodnje leto. Ugotovili so, da živilska predelovalna industrija še ni zadostno opremljena in to posebno tovarne za predelavo rib v Izoli. Najbolj občutijo pomanjkanje hladilnice za ribe in povrtnine. Bili so imenja, da bi v prihodnjem letu zgradili tako hladilnico v Izoli. Med drugim so govorili tudi o nekaterih pomanjkljivostih, ki jih bo treba odpraviti. Tako se pojavlja pravi konkurenčni lov na surovine za predelavo in to predvsem na ribe. Tovarne za predelavo rib bi morale koordinirati delo, ker bi potem lahko povečale in povečale proizvodnjo. Sklenili so, da bodo predstavniki konzervnih tovarn skupaj pripravili teze perspektivnega razvoja predelovalne industrije. Na osnovi teh tez bodo potem izdelali predlog investicij okrajnega družbenega načrta pa prihodnje leto.

*

Na Koprskem obstajajo zelo velike možnosti povečanja in izboljšanja kmetijske proizvodnje. Nekateri praktični kmetje pravijo, da bi samo na sedanjih obdelovalnih površinah lahko pridelali še enkrat toliko pridelkov, kot jih pridelamo. Naravno je, da se kmetijski strokovnjaki zmanjšajo za to vprašanje in ga skušajo rešiti. Največje težave so v tem, da je zemlja razdrobljena na majne obdelovalne parcele, kjer ni mogče uvesti strojne obdelave. Nekatere kmetijske zadruge so svojim članom preorale s traktorji večje po-

Sadarska razstava v Il. Bistrici: Le opodd Dekleva iz Košane prejema denarno nagrado in diplomo

Lep uspeh prosvetnega društva „Primorje“ v Vanganelu

Vse prosvetno delovanje v Vanganelu je iz znanih vzrokov počivalo na italijansko okupacijo. Med narodnoosvobodilno borbo pa je znotra oživelj. Nekateri domačini se radi spominjajo tistih noči, ko jih je pri učenju skozi zavešena okna pozdravljali vstajajoči dan.

Kmalu po osvoboditvi je bilo ustanovljeno društvo »Primorje«, ki je delovalo vse do leta 1952. Tako je zaradi nesoglasij in drugih ovir prenehalo vsako kulturno delovanje. Prej tako delovna igralska skupina, pevski zbor in godba, so utihnili, čeprav je velika dvorana v novem zadružnem domu kar kljicala domačine h kulturno-prosvetnemu delu. Le od časa, da je v vas prineslo malo kulturnega razvedrila SNG iz Trsta ali pa Gledališče iz Kopra. Tov. Ivan Sabadin, ki je bil duša vsega kulturnega življenja v Vanganelu, se je zaradi nerazumevanja in grobih izpadov od strani nekaterih posameznikov umaknil v ozadje. Sele po njegovem umiku se je pokazalo, kako močan kulturni steber se je zrušil z njegovim odhodom.

Leta 1952 so nedelavni upravni odbor reorganizirali, vendar se prosvetno življenje ni moglo razvijeti vse do letošnje pomlad. V začetku marca se je nekaj ljudi odločilo: tako ne more in ne sme več naprej. Zbrali so skupaj več pridnih ljudi in začeli z učenjem igre »Pesen s ceste«. Ceprav je vmes prišlo delo na polju, so z navdušenjem prihajali k vajam. Po dobrih treh in pol mesecih učenja so dne 16. julija nastopili na domačem odru v dvorani zadružnega doma. Ljudje so se v precejšnjem številu udeležili predstave. Uspeh je bil tak, da ponovno udeležili ljudje iz Velikega in Maglaškega Centra in nekaterih manjših zaselkov. Ce bi tisti, ki so v teh vased odgovorni za kulturo, znali ljudem prikazati pomen prireditve, bi tudi ti prišli.

Vsi igralci razen učitelja Franca Lampiča in režisera Marijanega so prvič stopili na oder. Pri tem so pokazali izredno veliko dobre volje, saj so morali za gostovanja, ki so bila ob sobotah zvečer, že popoldne pustiti delo na polju in v podjetjih, da so lahko nastopili. Materialno in moralno jim je pomagala Zveza prosvetnih društv iz Kopra.

K vsemu temu naj omenim še to, da bi upravni odbor kmetijske zadruge v prihodnje lahko pokazal več razumevanja za potrebe tako požrtvovalne igralske skupine. Bilo bi škoda, če bi po tako uspehlih nastopih znova zamrla kulturno življenje, ki ima v Vanganelu že tradicijo.

A. P.

IZOLA

V kotu na križišču cest Koper—Strunjan—Korte bodo v kratkem dogradili pet stanovanjskih hiš, ki bodo lahko sprejete 30 družinskih in samskih stanovalcev. Do sedaj so za gradnjo teh hiš porabili 100 milijonov dinarjev. Te nove hiše bodo precej omislile stanovanjsko stisko, ki je tudi v Izoli, kot v drugih krajih precej občutna. V prihodnjem letu bodo v Izoli zgradili še 80 stanovanj.

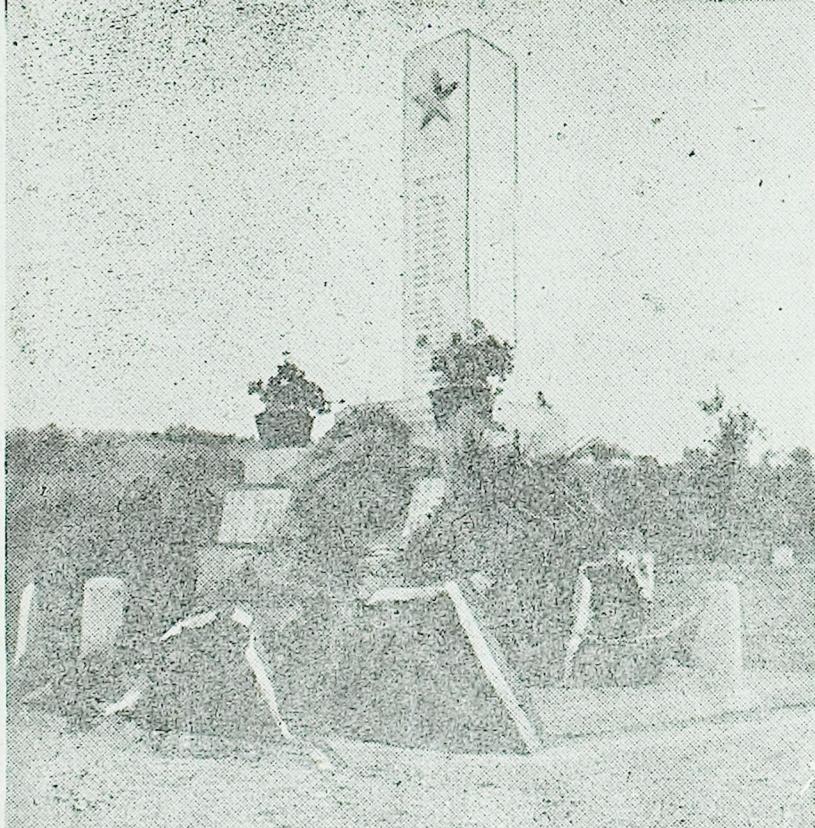
ZAVRNJENA OBTOZBA

V zadnji številki našega lista smo v rubriki »Iz sodne kronike okrajnega sodišča v Piranu« objavili, da je bil tovarš Ljubo Miklavčič, mechanik iz Kopra, obsojen na štiri meseca zapora in 1000 din globi zaradi prodaje dvokolesa, ki mu je bilo dano v popravilo.

Na prošnjo dr. Danila Miliča, odvetnika iz Kopra objavljamo, da je Okrožno sodišče v Novi Gorici ugodilo pritožbi Miklavčiča in je obtožbo zoper njega zavrnilo.

Podlaniše na Cerkljanskem

Pred leti je bil naš kraj v utrjenem trdnjavskem pasu, da smo se počutili kot miš v pasti. Danes tega ni več. Člani kmetijske zadruge smo zgradili zadružno poslopje. Pri tem smo dobili samo 300.000 din posmoči, ki jih je dala bivša okrajna zadružna zveza v Tolminu, vse ostalo smo prispevali sami z delom in materialom. V novem poslopu bomo namestili tudi knjižnico.

Spomenik padlim borcev v Pobegih—Čežarjih

Ali je naša mladina res taka?

Zadnje dni mi je prišlo pred oči nekaj literarnih poskusov mladih ljudi, zlasti študentov. To je naša mlada generacija, mladina, ki smo ji mi priborili svobodo in lepše življenje. Ta mladina pa bo tudi nadaljevala naše delo in bo z nami gradila socializem in družbeni red, ki smo mu mi položili temelje. Ni nam torej vseeno, kaj ta mladina dela in kako dela, kam stremi v svojem ustvarjanju na vseh področjih življenja in prav tako na literarnem. Žal pa moram ugotoviti, da nas izpovedovanje nekaterih in njihovo gledanje na življenje zaskrbljuje. Vse tako se zdi, da se ne morejo izklopiti iz povedane miselnosti, ki je tesno ujeta med zlagano farizejsko moraliziranjem. Prešeren je pred sto in več leti pisal naprednejše pesmi in bolj pogumno in odprto bičal hinausko družbo okoli sebe, zraven pa je bil v svojih stvaritvah tako globoko slovenski. Clovekost pa danes pri nekaterih mladih ljudeh, ki se poizkušajo v literaturi, najbolj pogrešamo, že izločimo vse druge negativne pove. Zlasti me tukaj zanima zgrenašna dejnost, ker o stiških pomankljivosti ne bi hotel govoriti.

Tipičen predstavnik zagovarjanja, oziroma izpovedovanja take preživele miselnosti med mladimi literati je študent Lojze Kante, ki je znano ime s strani koprske revije Bori in Našega glasa, kotička primorskih študentov v Primorskih novicah. Konkretno me je na pisanje teh crtic napotila njegova pesem Nezakonska mati. Bila je že objavljena v prvi številki Borov februarja letos, zdaj pa je bila ponatisnjena v oktobraški številki Našega glasa. Clovek pa bi jo poprej pričakoval v kakšnem Bogoljubu pred vojno, kot pa v glasilih študentke mladine današnje socialistične Jugoslavije, ki je za vedno prekinila s takim obravnavanjem podobnih problemov. Ne glede na nesrečo, ki lahko doleti mnoga človeka v življenju, mu skuša družba brez predskodov pomagati in ga popolnoma enakopravno vključiti med se. Ne more in ne sme biti zapostavljanja. To je ena velikih pridobitev naše revolucije in naša borba ter deset let izgrajevanja novega življenja bi lahko o tem tudi naše mlade dovolj poučilo. Zato me je tako zgodlo Kantetovo jokavo in pesmistično, h koncu pa še ironično, da ne rečem sadistično rimanje, v katerem ni niti trunika človečnosti:

»Sama, prav sama... (Moj bog, življenje ničesar ne nudi).
Le čisto droben otrok
izsesaval ji tople bo grudi.«

Tudi v drugih Kantetovih pesmisih — poudarjam, da ne govorim o tehnični nedognosti, ker je bilo o tem govorova drugod — je čutiti mračninski dih preteklosti. Pesimizem, dopolnjen ponekje z misticizmom in zaključen skoraj redno z brezgledno bodočnostjo in koncem, se človeka kaže težko dojni. Pričakovati bi, da bo na primer pesem »Srečna ljubljena«, ki je bila prav tako objavljena v prvi številki letosnjih Borov, izvezela v srečnem refrenu današnjega življenja, medtem pa:

»K letu se bosta že cvela;
potlej pa pesem tegob
jima vsakdanjost bo pela,
dokler ne pojdeti v grob.«

Nikjer najmanjšega odraza ustvarjalne sedanjosti, nikjer sledu velike pesmi današnjega življenja! Kaj smo na Primorskem res tako vzgojili našo mladino?

Ni slučajno, da Kante tudi tako krčevito brani svoja v svojih crstnikov pesniška izpovedovanja. Tako je v julijski številki Našega glasa odločno nastopil proti kritiki, ki se je po čistu oblikovni plati pojavila glede na te pesmi. Ni tudi slučajno, da sam takoj nastopa v obrambo teh »stvaritev« in na kar najbolj »kompetenten« način proglaša Krizanteme svojega crstnika Daneta Zajca za nekaj izrednega. Sam pravi, »da je to najlepša pesem, kolikor jih on pozna v slovenski literaturi! (1). Po drugi strani pa prav to pisanje pride, da se tako Lojze Kante, kot Dane Zajc zavedata, da sta glasnika nečesa preživelge, izpovedovalca mističnega sveta »vočenih sveč, roženkranca in črnih ministrantskih kril«. Razen tega imata predskode proti današnjemu svetu, ki jih Dane Zajc v svoji pesni iz druge letosnje

številke Borov »Vedno imel bom« na ves glas izpoveduje:

In ko ves svet se od mraka duši
in ko ves svet se od mraka podira
in ko sam grob se pred mano odpira,
tiho umaknem se v svet iluzij.
Pa če ta svet je iz same kri,
pa če ta svet se mi tisočrat zruši,
tisoč svetov je v trpinčeni duši —
vedno imel bom svoj svet iluzij.«

Kaj je morda, to izpovedovanje današnje mladine? Naj bo to mladina, na kateri gradimo svojo bodočnost, ki naj nadaljuje veliko delo, poročeno in plačano s krvjo naših najboljših ljudi?

Res je, da je pri nas svoboda misljenja in svoboda pisanja, zato pa je tudi svoboda kritike za vse; te pravice se torej poslužujem, da izrazim svoje negodovanje spričo takega razvoja stvari. Menim pa, da sem s tem pogodil tudi misli večine naših državljanov, ki predano in zavestno doprinašajo svoj delež k graditvi socializma in bojščega življenju našim znamcem. Prav zato je treba socialistične odnose uvajati in krepliti tudi v naši literaturi. Ta je nedeljivo del naše vironosti, ta je vzgojnega vidika, zato nam nikakor ni vseeno, v katero smer se razvija. Storili bomo vse, da bo del naše stvarnosti tudi ostala, ne glede na najbolj poklicani.

Rastko Bradaška

Nove knjige mariborske založbe OBZORJA

Po znanem načelu „Od lažjega k težjemu“

H. G. Wels: VELIKANI
PRIHAJAJO

Herbert Georg Wells je znan angleški pisatelj, v marsičem podoben Julesu Verneu. Okvir stvarnega življenja mu je preozek, zato v svoji domišljiji preobrazuje zemljo in vse življenje. Roman »Velikani prihajajo« je nekakšna pravljica, toda pravljica za odrasle ljudi. Opisuje utopistični svet bodočnosti, ko bodo telesni in duševni velikani ustvarili novi, boljši družbeni red. Dva čudaška znanstvenika sta iznala nekakšno snov, hraniivo, ki naj bi odpravilo mirovanje rasti, tako da bi ljudje lahko zrasli nemeno. Toda ko ti novi ljudje dorastejo, začeno spoznavati svoje »majhne« sodobnike in morajo se boriti ne samo za svoj goli obstanek, ampak tudi za svojo notranjo rast. Pri tem pa trčijo na sebični in omejeni kapitalistični svet, ki pozna samo neusmiljeno izkorisčanje in prepoveduje vsako plemenito dejanje, ki bi bilo v korist vsega človeštva. Tudi roman »Velikani prihajajo« ima vse odlike Wellsovega peresa, to je opisovanje fantastičnih dogodkov, ki bi pa utegnili neke mere in nekje v daljni prihodnosti biti celo mogoči.

Knjigo je prevedel Rudolf Kressl, opremil pa Božidar Kos.

Gustav Silih: VZGOJNA SREDSTVA NASE DRUZINE

Slavna italijanska znanstvenica Marija Montessori, največja zagotovnica otroka v našem stoletju, je rekla: »Vse dobro in vse slabo v človeku zrele starosti je tesno povezano z otroštvom, v katerem ima svoj izvor. Vse naše zmote prenashamo na svoje otroke, v katerih zapuščajo neizbrisne sledove. Mi bomo umrli, toda naši otroci bodo trpeli za posledicami hudega, ki je za vedno popačilo njihov duh.« Pisec knjige Gustav Silih pravi, da delimo ukrepe, s katerimi hočemo vzgojno vplivati na otroka, na dve skupini: na take, ki jih otrok sicer doživlja, pa se jih ne zaveda (vzgled, navajanje, zaposlitev itd.) in na take, ki se jih zaveda (počutev, opozorilo, ukaz itd.). Vsakot teh vzgojnih sredstev pa lahko koristi ali pa škoduje. Knjiga izčrpno obravnava vsa vzgojna sredstva in njen namen je poučiti vzgojitelje, predvsem stare, kako naj ravnajo, da bodo vzgojna sredstva uspešna.

Karl May: LOV ZA MILIJONI
(Satan in Iškarijot)

Okrog nemškega pisatelja Karla Maya je bilo že mnogo razprav in potrošenega mnogo črnila. Karl May ima nepomirljive nasprotnine, pa tudi vnete zagovornike. Prav to pa je zopet dokaz zlati sredini, ki pravi, da v Mayevih spisih resda ni visoke umetniške vrednosti, pač pa občudujemo bujno domišljijo, ki zavzema pravilno stališče pri vrednotenju splošno veljavnih moralnih norm. Če k temu prištejemo še napetost povedi, potem nam bo razumljivo, zakaj privlači Karl May mlado in staro.

Založba Obzorja je izdala že več Mayevih povedi, med njimi tudi »Lov na milijone« ali naslov, kakor smo ga mi nekoč poznali »Satan in Iškarijot«. Knjigo (kakor tudi druge Mayeve potopise) so očistili razne navlake in banalnosti, tako da pride bolj do veljave tisto, kar je v knjigi pozitivnega. Izšla je prva knjiga v štirih zvezkih.

Z. L.

MLADI SVET, štev. 8

Poljudnoznanstvena revija za izvenšolsko vzgojo prinaša aktualne članke o ustanavljanju družinskih domov za naše otroke (Nika Arko), o komunah in zaščiti mladega rodu (Vilko Kolar), o šoli za stare (Danicu Marion), besedo o spolni vzgoji danes (Dr. Leo Zlebnik), o problemu glasbene vzgoje otroka v družini (Janez Bitenc), o izvenšolskem delu gimnazijcev (Franc Pediček), članek o otroških oblačilih, o šolskih in drugih razstavah otroških risb in plastik in vzgojno posvetovalnic. Literaturo zastopa črtica Miška Kranjc »Coma«.

SOCIALISTIČNA MISEL, štev. 8-9

Roman Albreht objavlja razmišljajna ob zapisih z mednarodnega kolokvija o delavski vzgoji v Strasbourg, Ivan Potrč o Miklenuovi drami »Dež v ponladni noči« in Torkarjevi »Pisana žoga«. Prozo zastopata Miško Kranjc in Ivan Olbracht v prevodu Janka Liške. Druge razprave so prispevali še: dr. Rudi Kyovsly, dr. Bratko Kreft, Jože Smole, Ivan Skušek, Rok Arik in Bogdan Pogačnik. Objavljeno je tudi pismo Jeana Cassouja jugoslovanskim prijateljem. Revijo zaključujejo poročila in ocene.

Prizor iz Zolajeve drame »Therese Raquin« v izvedbi Gledališča Slovenskega Primorja. V Kopru so igrali »Therese« že dvakrat, gostovali pa so z njo tudi po Primorski. O koprski premieri smo poročali v prejšnji številki

BORI št. 4

Brez bistvenih sprememb

Tudi četrти številki Borov velja ista opazka, kot dosedanjim trem: literarni del je odločno šibkejš, kot so razprave in poročila, ki napolnjujejo tokrat manjšo polovico revije. Sodelavci ostajajo vedno isti, zato je pač razumljivo, da se nivo ne dvigne, in bo moralno uredništvo slej ko prej poskrbeti, da popularizira revijo tudi med uprizorjalci, ne le med upotrošniki kulturnih dobrin. »Bori« se bližajo koncu prvega leta izhajanja v rečinalni obliki. Ko bodo potegnili črto, pregledali rezultat in delali načrte za napred, naj na to nikar ne pozabijo. Nihče bolj kot oni so poklicani, da sledijo silnemu razmahu življenja v kraju, kjer so pognali kal. Treba bo novih vej in korenin, da jih ne bo življenje preraslo. Mladi so in ne bo jim težko, če bo volja dobra.

Predvsem veljajo ti moji očitki poeziji. Pesmi niso šibke le vsebinsko, ampak tudi oblikovno. To velja za rime GREGORJA STRNISE (strmi — priklenjeni), za verz PAVLETA OBLAKA (Rdeče jagode visijo z grmičja, vsega posrebrene; itd.) in za MARJANA BRECLJJA, ki si všeči pomaga z mašili (da teme sem in pa svetlobe vir — Saj ravno zmes ta dela me...). DANETU ZAJCU večkrat

vide iz rok primera (straža ne čaka — ali naj vsaj ne bi — da obledelo bo nebo; tudi si je težko predstavljati fant, ki čaka na dekle, kot obsojenca, ki čaka krvnika). Tudi KANTETOVO pesem je ena njegovih najšibkejših, kar smo jih doslej brali »Boriha«. Tega pa ne moremo otiti FRANCU JERMANU in PAVLU SVETETU. Poslednjemu gre v tej številki prvo mesto. Med prozo najdemo na prvem mestu nadaljevanje zgodbe DANETA LOKARJA: Karambol ob zori. Pisec je vsekakor mnogo boljši v opisovanju duševnih razpoloženj kot vnanjih dogodkov. Mnogo slabši od njega je STEFAN KALISNIK. Izbral si je zanimivo temo, vendar se mi zdi, je stvar vržena na papir v trenutnem zagonu, pogreša pa pile in morda tudi škarij. Ce je ta nekoliko premedel, je JOZE KLANCNIK načel kar preveč problemov hkrati z novelico. Lepo bi bilo, če bi ga še kdaj brali, saj snovi mu za obdelavo ne manjka.

V drugem delu revije so vsekakor najpomembnejši članki DOBROVOLCEVI pregledi prevodov del slovenskih avtorjev v tuje jezike. Vse priznanje avtorju, ki nam je doslej predstavil Gradnika, Bevka, Kosovelja. Lepo bi bilo, če bi se ne omejil le na Primorce, ampak nadaljeval z ostalimi našimi velikimi delavci. Priznanje gre pa tudi urednišvu, ki ima pri urejevanju tega dela revije, kot rečeno, bolj srečno roko. Tako n. pr. BREDA POGORELEC v navidez skromnem, zato pa fehnejem članku oceni Bogomira Magajno v zvezi z njegovo najnovejšo knjigo: Zgodbe o lepih ženah. Razen nekaj manjših beležk je objavljeno še poglavje iz Krajherjevega »Ivana Cankarja«. Izpadlo je nadaljevanje razprave o določbah mirovne potrobine z Italijo, ki jo piše dr. Stanislav Peterin.

S tem bi zaključil pregled vsebine, omenil pa bi rad še nekaj, kar me je pri branju revije posrebej zgodilo. Revija namreč ni namenjena samo širjenju književnosti in literature po naši Primorski, ampak v prav toliki meri tudi širjenju lepe in pravilne siovenščine. Toda predvsem v leposlovnih (!) prispevkih kar mrgoli grobih napak. Vejica ja ali ni; kljub tistim, ki so preveč, jih manjši kar lepo število. Opazil sem celo napako rabe predloga s. z. Velike začetnice pri vzdevkih so rabljene nedosledno. Da ne govorim o hudič stiličnih napakah in nerodnostih, ki so seveda krvida avtorja in v manjši meri uredništva. Tudi tiskovnih napak je preveč.

Skratka, nerodnosti in napake, so, a niso take, da bi jih ne bilo mogoče odpraviti. Nekatere takoj, nekatere čez čas. Nihče ne more zahtevati, da bi bila revija že takoj v začetku popolna. Želimo si pa to kljub temu vse. M. V.

Prejeli smo:

NAŠA SODOBNOST, štev. 5 in 6

Uvodoma nam nova, dvojna številka »Naša sodobnost« prinaša razpravo Antonia Ocvirkra »Vpliv družbe na razvoj slovenskega književnega jezika«. Sledi odlomek Pjetrčevega romana »Zločin« z naslovom »Zaslanje v Zagreb«, povest Iva Zormanja »Star razuzdanec« in tretji del Ribičevega romana »Vimjevec«. Poezijo zastopata Lili Novy in Aleksander Blok v prevodu Janeza Menarta. Razglede, kritike in poročila so prispevali še Primož Kozak, France Dobrovolski, Mihailo Marković in Rozka Stefan.

SOCIALISTIČNA MISEL, štev. 8-9

Roman Albreht objavlja razmišljajna ob zapisih z mednarodnega kolokvija o delavski vzgoji v Strasbourg, Ivan Potrč o Miklenuovi drami »Dež v ponladni noči« in Torkarjevi »Pisana žoga«. Prozo zastopata Miško Kranjc in Ivan Olbracht v prevodu Janka Liške. Druge razprave so prispevali še: dr. Rudi Kyovsly, dr. Bratko Kreft, Jože Smole, Ivan Skušek, Rok Arik in Bogdan Pogačnik. Objavljeno je tudi pismo Jeana Cassouja jugoslovanskim prijateljem. Revijo zaključujejo poročila in ocene.

VZGOJNI PROBLEMI

Indijanci in cowboyi

Vidite jih od časa do časa na cestah, na igriščih, v predmestnem grmovju, po vaških cesah. Veseli in živahni dečki se igrajo, oblečeni pa so kot Indijanci in cowboyi. Takrat lahko tudi slišite tajinstvene klice sove ali srake, kar pretrga tišino predborbenega čakanja. Zagledate majhne skupine, ki se previdno plazijo in iščejo zaklonišče, okrašeni pa so z zelenjem, kurjim perjem in pisanimi cunjamimi. V rokah imajo napete loke, pripravljene za strel.

Ce včasih običete znance, lahko slišite iz sosednje sobe ali kuhične glasne komentarje dveh bojnih tovarishev o včerajšnji borbi in burne demonstracije borbenih efektov.

Lahko tudi v kakih zakotni ali predmestni ulici srečate dečka, desetih do dvanaestih let, ki se skriva za kako desko in strelja. Ne moti ga burja niti morda mreža z živili, ki jo nosi, v rokah ima kos lesa, podoben revolverju. In strelja, strelja... Zraven tega kriči, kar mu grlo prenese: pii-tak! piiuuu-tak-tak!... Nasprotnika pa ni nikjer, sploh nikogar ni na cesti. Toda deček tudi nikogar ne pogreša, saj kar tako renira, v svoje veselje.

Nekemu pedagogu je uspelo dobiti pravilnik nekakšne »legije« dečkov petega in šestega razreda. Med pravili je tudi tole: I. Oprema. Paragraf prvi: za bojno opremo je treba imeti sledeče stvari (sledi naštevanje): paragraf drugi: v primeru, da si kak vojak ne more preskrbeti potrebnega orožja, mu bomo kupili orožje iz vojnega proračuna. II. Disciplina. Paragraf prvi: v legiji morajo biti samo hrabri in disciplinirani vojaki. Ce se kdjo boji, lahko gre svobodno domov; takšnih legija ne potrebuje; paragraf drugi: noben vojak ne sme ne piti in ne kaditi; paragraf tretji: pri vojaku mora biti očitna plemenitost, itd. Organizacija vojske. Vojakov mora biti 50–60. Vojska je razdeljena v štiri skupine, vsako vodi kapetan. Legiji načeljuje poglavar. Itd., itd.

Kako zanimiva je otrokova zavzetost, če ga kaka stvar pritegne. Celo niti jezikovno-pravopisnih napak ni bilo v teh pravilih, čeprav je pedagog ugotovil, da skoraj vsi člani »legije« šepajo pri šolskih nalogah.

Spošno vzeto, ni potrebno, da smo z našimi otroki preveč nezadovoljni. Kažejo velik interes za

branje zanimivih knjig in se udeležujejo izvenšolskega življenja. Toda pri vsem tem imamo nekaj dečkov, ki so preveč predani zgoraj omenjenim oblikam igre in preveč ljubijo nož in pištole. Premašo pa pomagajo doma staršem in predvsem premašo se zanimajo za šolo, za učenje in za domače naloge.

Psihologi pravijo, da je tako borbene obdobje nujen pojav v otrokovem razvoju (predvsem dečka), to se pravi tudi prehodno obdobje.

Po vaseh vidimo sicer tudi te pojavne, vendar je Indijancev in cowbojev manj kot v mestih. Tudi je to obdobje veliko prej zaključeno pri vaškem otroku kot pri mestnem. Verjetno zato, ker je otrok na vasi v prostem času vključen v proizvodno delo staršev.

Verjetno imajo popolnoma pravist, ki trdijo, da te pojave potencira vpliv filma in literature. Zanimiva je skladnost nekaterih pojavitv: manjka puščic in lokov (razen

Obleka iz karirastega blaga s šalom. Naloženo krilo pristoja mlajšim in predvsem vitkim osebam.

Zdravniški kotiček

ZDRAVLJENJE ŽELODČNIH BOLEZNI

Med boleznnimi žolčnika je najpogosteje vnetje mehurja in žolčnih kamnov v samem mehurju, in sicer s spremljajočim vnetjem žolčnega mehurja ali brez njega. Pri vnetju žolčnega mehurja ali pri napadih zaradi žolčnih kamnov je treba upoštevati sledeča navodila:

Predvsem je potrebno strogo menjovanje, to je ležanje na postelji. Prvih 24 ur ne dajemo bolniku nobenih zdravil skozi usta, ker navadno bruha. Šele drugi in tretji dan poskušamo previdno z dajanjem sladkih tekočin. Bolniku dajemo na predel nad žolčnim mehurjem, torej pod desnim rebrnim lokom spredaj topel termofor ali pa hladen ovitek, kakor bolniku bolj prija. Ce ima bolnik močne bolečine, bomo dali sredstva, ki blažijo krče, ce pa ta ne pomagajo, bomo dali sredstva, ki blažijo bolečine. To sredstvo dajemo navadno v obliki injekcije, ce pa ni pri roki zdravnika, potem v obliki svečk, ki jih dajemo v debelo črevo. Dajanje zdravil skozi usta je navadno brezuspešno, ker bolnik zdavila izbruhajo. Bolnikom, ki imajo žolčne kamne, priporočamo, da se ogibajo večjih telesnih naporov, močnega tresenja, naglih kretenj, ki bi lahko povzročile premik žolčnih kamnov in s tem ponovni napad bolečine.

V svežem stanju dajemo bolniku

samo nekaj ogljikovih hidratov (zaljeno vodo, sadne sokove, čaj). Kasneje preidemo na kašnato in pretlačeno hranilo, ki je v glavnem tudi sestavljena iz ogljikovih hidratov (krompir, riž, zdrob, testenine, po možnosti kuhanje na mleku), nadalje pretlačeno zelenjavno in prelačeno sadje. Nato še preidemo na obilnejšo hrano.

Prepovedana so sledeča jedila in pičaje: jajca, svinjska in gosja mast, slanina, loj, suho meso, klobase, pečeno in ovrito meso, svinjsko meso, divjadična, salame, hrenovke, mesne konzerve, sardine, omake iz česna, čebule, kumar in vse omake od pečenja, ki so zelo soljene in poprane. Prepovedane so tudi vse vrste sira, ki so ostre po okusu in maslu, pečen in pražen krompir, grah, leča fižol, česen, čebula, kumare, zelje, repa, orehi, lešniki, svež kruh in vse močnate jedi (pripravljene s kvasom in z mnogo jajc in masla), vse ostre začimbe ter vse alkoholne pičaje, kar kor tudi mrzlo pivko.

Vsa navedena jedila so prepovedana, ker zahtevajo za prebavo mnogo žolčja in povzročajo hitro praznenje žolčnega mehurja, kar lahko povzroči ponovne bolečine. Operacije, s katerimi odstranijo žolčne kamne ali žolčni mehur, se poslužujemo le v primerih, če zdravstvenega stanja na žolču ne moremo izboljšati potom zdravljenja s primerno dieto in drugimi zdravstvenimi pripomočki.

revolverjev, ki so »neobhodno potreben« rekvizit), se je pojavila ob filmu »Zlomljena puščica«, meči ob filmu »Trijce mušketirje«, »Julij Cesar« pa je povzročil formiranje »legij« in šcite. Potem so tu še filmi o Indijancih, pogumnih cowboyih in Tarzanu.

Ni čuda, da so ti filmi fantom všeč. To bi ne bilo tudi nič hudega, če ne bi bilo razen tega še marsik drugega. Vsi ti filmi niso na enaki umetniški višini (včasih o njej sploh ne moremo govoriti), vsi pa imajo razen zanimivosti in napetosti, tudi kopico elementov, ki delujejo negativno. Predvsem: vrednost človeškega življenja v vseh teh filmih je enaka ničli. Uporaba revolverja ni prav nič posebnega, ubijanje je masovno, preračunano in sile dvojno breme: tlačenje zemljiškemu posestniku in oblast lastnega moža. Poroke so sklepali, ko so bili otroci še čisto majhni in dečkova družina je moral deklčini plačevati, dokler ni imelo dekletek približno dvanajst let, ko so jo v zaprtih nosilih odnesli v možev dom. Večinoma ni tega človeka nikoli prej videla.

Drugo vprašanje je literatura. Oblicila malovredne literature, od detektivskih in roparskih romanov prekd brezkončnih zgodbic v slikah do fantastičnih potopisov, »indijanicev« in »starzanijad«, vse to dobimo v previdni mladinski literaturi. Zanimiv način boja proti taki plaži so odkrili lansko leto v Nemčiji. Brezvestni založniki so s takim malovrednim materialom poplavili vse knjižni trg. Stvar je zavzela že takе razsežnosti, da so se vznemirili vsi, ki jim je razvoj mladine pri srcu, poklicno ali kako drugače. Z združenimi močmi so v Münchenu priredili »Teden mladinskega varstva«. Posebno nalogo v tem tednu so dali časniškim kioskom. Založili so jih z dobrim mladinskim slovstvom vse vrst v tem in jim dalo pooblastilo, da zamenjajo po eno delo za pet zvezčičev »literature« v nadaljevanjih, kakršno poznamo tudi pri nas.

Uspeh je bil prešenetljiv, tudi za največje optimiste. Mladostniki so se kar trli okoli kioskov in samo v prvih treh dneh oddali 2000 kg svoje »literature«. Pokazalo se je tudi, da je te vrste literatura nevarna predvsem dečkom; deklic med zamenjevalci ni bilo.

Moralni uspeh te domislice je nedvomen, pokazal se je že prve dni. Tisti, ki so zamenjali svoje brošure in knjige že v začetku akcije, so brž prebrali, kar so dobili v zameno in odkrili so, da je tudi to vredno branjanje. Zato so vodili h kioskom svoje prijatelje in znance. Tako si je dobra literatura pridobilna v Münchenu širok krog mladih bralcev.

Da se vrнемo nazaj k pištoljem in puščicam. Način, da dobro »strelijanje in »ubijanje« skrajšamo na minimum, je v preusmeritvi otrokovih interesov. To tudi v resnici delamo, ali vsaj poskušamo. Pozornost dečkov je treba obrniti v drugo smer, razvijati smisel za tehniko, ki ga navadno imajo. To pa zopet pomeni, da je treba dokončati v šolah reformo, ki smo jo začeli in se po malem »modernizirati«. Učenčeve aktivnosti, da bi si pridobil čim več znanja, moramo podpreti in razvijati, pa naj bo to v obliki individualnega ali skupinskega načina udejstvovanja. Najti moramo način, da bo otrok zadovoljen, potem ne bo iskal zabave na svojo pest.

Imamo razen tega še drugo pot, ki pa bi morala teči vzporedno s prvo. To je pritegnitev otrok, posebno tistih v predpubertetni dobi, v razne zabavno-delovne sekcije po šolah in organizacijah, — tako kot vidimo v Pionirskih domovih, tudi v koprskem. »Indijanska« peresa, loki in divje »piščalarjenje« bi dočelo pozitivno zamenjeno v tehničnih skupinah in zanimivi aktivnosti, recimo izvidnic pri tabornikih. Čeprav na tem delata šola in družba ter krepko pomagajo starši, skoraj nikjer ni problem popolnoma rešen. Otrokom nudimo še vedno premašo možnosti, ki bi ga zadovoljile. Veliko je tudi še število otrok, ki stojijo ob strani. Ti otroci izpolnjujejo svoj prosti čas, kakor se jim ljubi ali jim pada na pamet in pogosto tako, kot tega ne bi želi starši ali družba.

ŽENE po svetu

Iz sodobnega življenja Kitajk

Lahko je govoriti o osvoboditvi žena. Toda to se ne dogaja samo od sebe, četudi imamo vladu, ki izdaja zakone o enakopravnosti žene in moža. Moje lastne izkušnje in napor, ki sem jih prestala skupno z drugimi ženami našega okraja, pač o tem najbolje pričajo. Me postajamo resnično enakopravne, ko začnemo delati izven štirih zidov svojega doma, ko imamo pravico, da opravljamo ista dela kot može in ko dobivamo za isto delo isto plačilo. Toda za vse to se moramo še boriti, čeprav je uzakonjeno.

PRVI PRAMENI SVETLOBE

Leto 1938. Rdeča armada je prišla v naše hribe in osnovača gverilsko bazo za borbo proti Japoncem. Toda to ni bila samo vojska. Vojaki so prinesli s seboj tudi nove nazore. Učili so nas, kako naj se borimo proti svojim izkoričevalcem, ne samo proti Japoncem, ampak tudi proti zemljiškim posestnikom. Izrazi »ljudska pravica« so bili novi za staro in mlado. Posebno žene so se razvesile, da bodo lahki, govorile o svojih težavah in da bodo celo dobitle pomoč pri njihovem reševanju.

Toda stvari se niso izboljšale kar čez noč. Celo po resnični osvoboditvi naše vasi, je neka tašča z želesno palico nabila snaho, ker ni mogla odnesti v hrib velikega sodne vode. Liu Kai-Cen, tako je bilo snahi ime, se je tako bala, da bo zopet tepena, da je ušla zdoma in se zatekla k oblastem po pomoč. Poslali so jo domov, z njo pa je prisel nekdo, ki je stari tašči pojasmil, da so minili časi izkoričanja in nasilja. Lahko si predstavljate, kako so tudi druge žene prisluhnile. Od takrat so skušale zvedeti kaj več o novi oblasti in o njenih nazorih.

Leta 1941 so uveljavili na osvobojenem ozemlju nove ženidbene zakone. Stari običaji kupovanja in prodajanja žene so bili strogo prepovedani. Nihče ni smel siliti dekleta, da bi se poročila s človekom, ki ga ni sama izbrala. Žena je tudi imela pravico do razveze zakona, če je bil mož z njim grob. Včasih so bili mnenja, da je popolnoma naravno, da mož napodi ženo, če z njo ni zadovoljen ali da jo celo prida. Nikomur pa niti na misel ni prišlo, da bi lahko žena zapustila moža. Mož je pač zanje nekoč plačal in bila je njegova last.

Lahko si predstavljate, da je večina mož potrebovala precej časa, da je »prebavila« te korenite spremembe. Čin Cuan-lin, neki pastir, je še kar naprej tepel ženo za vsako malenkost, čeprav je bil novi zakon že v veljavi. Naj pišejo in govorijo, kar hočejo, je bilo njegovo geslo, svojo ženo je kupil in z njo bo delal, kar bo hotel. Trirat je šla žena na oblastni odbor in prosila za ločitev, toda vsakokrat so skušali oblastni organi pomiriti zakonca. Čeprav se je Cian-lin delal, kot bi poslušal, kaj mu govorijo, se ni spremenil niti za las. Četrtač je žena dobila ločitev. Zdaj je zopet poročena in je zelo srečna. Čin-lin pa še danes ni našel druge žene. Seveda je bil ta pastir izjemna. Večina mož je pač spoznala, da je tudi žena človek.

(Konec prihodnjih. Prevod iz revije »China Reconstructs«)

Vsakdanji prizor s kitajske ulice

LJUBLJANSKO PRIMORSKA NOGOMETNA LIGA

OKRNJEN SPORED

Osmo kolo ljubljansko primorske nogometne lige je imelo okrnjen spored. Dve tekmi namreč niso igrali. V Postojni je bilo vzrok neuporabno igrišče, ki ga je preplavila voda, v Kranju pa je pobral Triglav obe točki brez borbe. Moštvo Izole se ni pojavilo na igrišču in je torej izgubilo s 3:0 p.f. Zadnjo besedo o tem pa bo izrekla še verifikacijska komisija.

V nedeljskem kolu ni bilo presečen. Grafičar je na svojem igrišču prepričljivo odpravil Koper z 10:2, Slovan pa prav tako na svojem igrišču Ilirijo s 5:2. Tabor in Kranjska Mladost sta si v Sežani delila izkupiček v tekmi brez golova.

Vsa primorska moštva so torej v nedeljo zbrala skupaj le eno točko. Rešil jo je Tabor, ki je na svojem igrišču pripravil že več presenečenj. Najbolj so razočarali Koprčani, ki so se vrnil domov zopet s tradicionalnim rezultatom iz prvih kol. Pravzaprav je res nerazumljivo, kako more neko moštvo dopustiti, da mu nasprotnik v nekaj minutah nasuje kopico golov. Na tekmi med Grafičarjem in Koprrom so domaćini 15 minut pred koncem vodili s 3:2. Ko je marsikdo na igrišču mislil, da se bodo Koprčani še bolj potrudili, da bi izenačili rezultat, se je zgodilo prav nasprotno. Krilski vrsti so namreč povsem pošle moći in so igralci Grafičarja skoraj brez težav prehajali pred koprski gol. Torej gre visok poraz predvsem na rāčun pomanjkanja kondicije, ne pa na račun grobih napak obrambe, kakor so nekateri napisali po tekmi. Da je to nepotrebno, ni treba posebej poudarjati. Koprskemu moštvu moremo spregledati pomanjkljivo tehnično znanje, ker je to mlado moštvo z nezadostnimi izkušnjami, ne moremo pa jim opravitičiti pomanjkanja kondicije, ki bi si jo prav lahko pridobili z rednimi in sistematičnimi treningi.

Naročilnica za nove naročnike

Naročam tednik »Slovenski Jadran« na naslov:

Ime in priimek

Bivališče

Pošta

Naročilnino bom plačal, ko prejmem vašo položnico!

Dne

(lastnoročni podpis)

Posvet načelnikov društev Partizan goriškega in Koprskega okraja

Okraina zveza telesno vzgojnih društev Partizan v Novi Gorici bo organizirala v nedeljo na Lokvah dvodnevno posvetovanje vseh načelnikov in predsednikov društev. Na konferenci se bodo seznanili s sklepi nedavnega republiškega posvetovanja v Kranjski Gori ter razpravljali o gradnji športnih objektov in o drugih vprašanjih. Ob tej priložnosti bodo tudi prejeli priznanja najpožrtvovalnejši delavci na področju telesne vzgoje v goriškem okraju. Društva Partizan v goriškem okraju se zdaj pripravljajo za jesenski kros in za akademijo ob Dnevnu republiko.

VELEBLAGOVNICA »TRGOVSKI DOM« V KOPRU sprejme v službo s takojšnjim nastopom

trgovskega pomočnika

ki je verziran v manufakturni stroki z najmanj 5-letno prakso. Opravljal bi posle kot namestnik poslovodje in bil pomoč komercialni službi. Ponudbe je poslati na upravo podjetja z priloznimi izpričevali o dosedanjih službah.

Za prvo mesto se borita Nova Gorica in Pulj

V drugem kolu državnega prvenstva v hokeju na kotalkah sta Nova Gorica in Pulj zabeležila prepričljivi zmagi nad svojima nasprotnikoma. V kolikor ne bo presenečen, je skoraj gotovo, da se bodo Koprčani bolje pripravili in da se bo razvila ostra borba za točke.

Objavljamo tudi tabelo po osmeh kolu, v katerem smo upoštevali razveljavljanje tekme med Izolo in Mladostjo (1:1).

LESTVICA

Grafičar	8	7	1	0	32:12	15
Krim	7	5	1	1	19:5	11
Triglav	8	4	2	2	29:9	11
Slovan	8	4	0	4	15:13	8
Ilirija	8	4	0	4	18:20	8
Mladost	7	3	1	3	12:11	7
Postojna	7	2	1	4	10:18	5
Tabor	8	1	2	5	15:20	5
Koper	8	1	2	5	11:42	4
Isola	7	1	1	5	11:20	3

SE NEKAJ NOGOMETNIH DOGORODKOV

V okviru primorske nog. podzvezze sta bili na Koprskem dve srečanja, v katerih so gostje odn. i ves izkupiček. Koper B je izgubil z idrijskim Rudarjem z 0:2, Olimpija iz Bertokov pa z Anhovem z 2:4. Glede tekme med Koprrom in Rudarjem moremo reči, da je na rezultat precej vplival slab sodnik, ki je nepravilno dosodil enajstmetrovko v korist Idriječanov. Koprčani so bili zlasti v drugem polčasu v premoti in bi glede na potek igre zaslužili neodločen rezultat.

V koprskem nogometnem centru pa je v nedeljo Koper C premagal Olimpijo iz Bertokov z 1:0, Smarje pa Padno s 4:3. Glede te tekme moramo poudariti, da so igralci Padne pokazali veliko borbenost, saj se jih je posrečilo znižati rezultat klubu vodstvu nasprotnika 3:0. Z malo več sreče pri streljanju na gol pa bi lahko v zadnji tretjini igre celo izenačili.

PRISRČNE ČESTITKE

ob srečnem rojstvu naše prvenke

Olivije mladi mamici Ardeniji Fran-

karli — Sikur

njen ljubeči mož Ivan Sikur.

Sv. Jernej, dne 31. oktobra 1955

VABILO

Planinsko društvo v Sežani bo preredilo v soboto, dne 5. novembra 1955 ob 20 uru v hotelu »Triglav« v Sežani velik PLANINSKI PLES z bogatim srečolovom in šaljivo pošto. Čisti dobiček je namenjen za dograditev planinskega doma na Slavniku.

V Taverni imajo za fernet dvojni kriterij: pri šanku je 30 din, za mizo pa natakar vzame 40, zato rajši prakticiram, da ga spijem kar stope — pri treh imam enega zastonj.

V Ljubljano je sicer malo daleč, če ne bi ga šel pit tjakaj. Pri Vino Koper stane namreč ena 1/32 l., in to polna, ne samo do polovice nalita, vsega 28 dinarjev. Zakaj potem v koprskem Kopru takša razlika v cenah od ljubljanskega Kopra? Če pa vzamemo v obzir še Poreč, kjer je prvorstno istrsko vino le po 130 dinarjev liter, potem se nam znedede vsi pojmi. Se dobro, da pijanci ne vedo, kolikšen nepotreben davek plačujejo svoji strasti.

Smarje imajo svoj kino, to sem vam že zadnjič razložil. Vsak teden menjajo reklamo za filme, ki so na programu. Plakate pripenjajo z »rajškimi knedlini« ali risalnimi žeblički kar na »škurek« zadružnega doma, ki jih bo zato prva burja kma lu lahko prepihal.

V nedeljo sem imel priložnost videti zelo zanimivo in »fair« nogometno tekmo. Nogometniki iz Smarje so se pomerili z bližnjim moštvom iz Padne, ki so prikazali prav »lep« nogomet ali »fuzbal«. Padna se je pa res postavila! Njeni »fuzbalisti« so igrali »na življeno« in smrš požrtvovalno. To se je žalostno poznalo zlasti na večernem plesu v Smarjah, ker so šli vsi domači igralci — tisti, ki so popoldne »cebeli balon« že zgodaj počivat. Imeli so namreč vse potol-

Obvestilo potrošnikom električnega toka

Sedanja uprava SELVEG-a v Kopru je prevzela v upravljanje omrežja in druge električne energije od uprave SELVEG-a v Trstu 1. XI. 1953.

Električno energijo je uprava SELVEG-a Koper razdeljevala, odnosno obračunavala svojim konzumentom po Odločbi o tarifi za prodajo električne energije v okraju Koper (Ur. vestnik OLO — Koper št. 9/53). Metoda in način čitanja števcev in kasiranje tokovine je ostal isti, namreč tak, kot ga je imela prejšnja uprava podjetja, ko je bila še podružnica SELVEG-a Trst. To pomeni, da se je poraba električne energije, potrošene v avgustu, plačevala v mesecu septembru in tudi oktobru, t. j. skoraj z dvomesečno zakasnitvijo.

Z reorganizacijo podjetja, oziroma z ustanovitvijo novega podjetja »ELEKTRO - KOPER« s 1. XI. 1955, so predvidene nekatere spremembe pri odčitavanju in inkasusu: Podjetje »ELEKTRO - KOPER« se vključi v Elektrogospodarsko skupnost Slovenije, ter mora v zvezi s tem metodot in način odčitavanja števcev in kasiranja računov za potrošeno električno energijo in mesečni prispevek prilagoditi sistemu, ki je uveljavljen v ostali Sloveniji.

Od sedaj, odnosno od 1. XI. 1955, bodo konsumenti prejemali račune že v tekočem mesecu, tako da bo potrošnja na prejetem računu dejansko iz preteklega meseca, prispevek pa bo za tekoči mesec.

Za prehod iz enega na drugi sistem inkasa bodo v mesecu novembra izdani dvačrat računi: od 1. do 15. novembra za mesec oktober, od 15. do 30. novembra pa za mesec november. Ker je iz objektivnih razlogov nemogoče v takoj kratkem času izvršiti odčitavanje števcev za november in da odjemalcu ne bi utrpeli v mesecu november celotno porabo za oktober in november, se bodo računi za mesec november izpisali brez odčitavanja števcev, tako, da se bodo zaračunale samo kWh, ki jih posamezni odjemalec plačuje po višji ceni (20 dinarjev za kWh) in prispevek za mesec november. Ako kdo ne potroši niti do višine kWh, ki jih ima plačati po višji ceni, se bodo zaračunavale samo kWh v istem iznosu, kot so bile potrošene v preteklem mesecu. Za mesec december se bo inkaso računov za porabljeni električno energijo

in prispevek za december vršil v mesecu decembru na podlagi odčitavanja števcev v mesecu novembra in decembru.

Potrošniki električnega toka se tudi obveščajo, da bo z uvedbo nove sistema inkasa inkasant prihajal k posameznim strankam vsake mesec približno istega dne. V kolikor računa stranka ne bo takoj plačala, odnosno najkasneje v 10 dneh po predložitvi, se bo po obstoječih pravilih odklopilo tok brez vsakršnega predhodnega obvestila. »ELEKTRO - KOPER«, Koper

Radio Koper

NEDELJA, 6. XI.: Ob 8.15 Nedeljski mozaik slovenskih narodnih pesmi; 8.40 Za naše kmetovalce, 9.00 Rimčični panoptikum; 9.30 Mladinski tečnik; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Naši kraji in ljudje; »Na obisku v središču Tolminške«; 15.40 Nedeljski promenadni koncert; 16.40 Kulturno prosvetni obzornik: Radiodrama: »Plači voljena zemljo«; 23.40 Glasba za lahko noč.

PONEDELJEK, 7. XI.: 14.00 Od melodije do melodije; 14.45 Komorni zbor Radia Ljubljane poje pesmi Mokranja, Papandopula, Pahorja, Hajdricha in Volariča; 20.00 Glasba za večerne ure; 20.40 Vojvodinske narodne pesmi in kola; 21.00 Programi prihodnjega tedna; 21.30 Monja široka cesta; 21.45 Deset tenorjev — Deset opernih anj; 22.15 Plešeš v našem ritmu; 23.40 Glasba za lahko noč.

TOREK, 8. XI.: Ob 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno življenje na Primorskem; 14.50 Deset minut v narodnem ritmu; 20.00 Z orkestrom Mantovani; ob 20.30 Opera: Giacomo Puccini: »La Bohème« — opera v štirih slikah; 22.15 Lahka glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

SREDA, 9. XI.: Ob 14.00 Od melodije do melodije, vmes ob 14.10 »Glasbena kronika«; 14.45 »Sedem si ro...« in druge pesmi po slovenski oktet; 20.00 Kompozicije Jeromea Kerna, Irvinga Berlina in George Gershwin; 20.40 Pojejo Nada Mamula, Lela Karlovič, Zumra Mušlič, Jozo Kristič in Zaim Imamović; 21.00 Kulturni pregled; 21.10 Instrumentalna narodna glasba; 21.30 Iz domače in tujе književnosti: Morje v slovenski poeziji; 22.00 Pesmi o morju; 22.10 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

spodarskimi problemi. Tudi verjamem dialektikom, ki trdijo, da se zgodbina ne ponavlja. Pravijo pa tudi, da izjema potruje pravilo in sem zato kar moral verjeti v vezane cene, ker se je Juca na svoji koži prepričala o njih. To so v pravem pomenu vezane cene, ker so dvojne in ene brez drugih ne gredu, kakor ne gredo jajca brez kostanjeja na koprski tržnici. Ce vzameš kostanj, dobiš tudi jajca in ker je zdaj prav tak čas, da je veliko posmanjanje jajc, prebrisane »štandardne« delajo dober »kšeft« ali »afarf« tudi s kostanjem. Kdor zna pa zna!

In še to naj povem, da mi je Juca spet na vrata zaradi — dežja in jeseni in zime in sploh slabega vremena. Voda lepo poplavila nesrečno obvezno peš pot od Semedele do Kopra, ki jo mora tolkokrat premeriti in premešati blato po njej. Zagrozila mi je, da se ne bo ozirala na nobene preurjanje ne prispiese, če bo pa kaj narobe, bo moža postavite kar k meni posla globo »kasirat«. No, in bi zato razumljivo tudi jaz in vsi drugi trinji radi videli, da bi pristojni le rešili to vprašanje in končno uredili pot. Prijatelj Milan iz Semedele, ki ima nekaj besede pri tem, je že zdavnaj pravil, kako bo to v nekaj dneh urejeno — tečejo pa že tedni in ...

Lep pozdrav vsem in obilo dobre volje k ljudem slabemu vremenu! Do prihodnjic
Vaš Vane

Izbruhnila je U-mrzlica

Samo šestdeset let je poteklo od tedaj, ko je Novi svet zajela zlata mrzlica. Zlato, ki ga je bilo baje tam vse polno, je razvremalo glave tudi evropskim pustolovcem, in v velikem številu so romali tja, prepričani, da bodo na lahek način obogateli. Najbolj zapuščeni predeli so dobili svoje prebivalce, ki so živeli kakor zveri. Zapuščeni, sami, v neprestanem strahu, da zlata ne bodo našli, ali da jim ga bo kdaj ukradel. Ljudje, ki so bili nekoč pošteni, so šli tja in postali najbolj bedni izvržki družbe, ki so jih nekoč pripadali. Koliko jih je obogatelo, koliko našlo svojo srečo?

Sedaj se je pojavil na zapadu nov junak. Ne imenuje se morda Tommy, Joe ali Jimmy, — ne, uradno mu pravijo uran. Uranova mrzlica je tako močna in celo tako usodna, da bo predstavljal nekoč začetek novega bogastva, nove civilizacije in novega sveta.

Neraziskana področja South Dakote, Texasa, Arizone, New Mexica, Californije bodo pospešila ta novi svet, kjer so v njih je uran. Vse polno raziskovalcev je tam, oboroženih s čudnimi pripravami, ki jim pravimo Geigerjevi števci. Vsi so prepričani, da bodo nekega lepega dne našli v onih področjih srečo.

Cesto morajo raziskovalci prehoditi sto in sto kilometrov z Geigerjevim števcom v rokah in prenašati nečloveške napore. Kolikokrat je morda kdaj sklenil, da bo zapustil prekletno ozemlje, da se bo vrnil;

toda misel, da lahko ravno tedaj postane bogat, ga je zadržala.

20 odstotkov ljudi v ZDA hodi ob sobotah in nedeljah z Geigerjevimi števcii pod zadnjimi sedeži v avtomobilih na izlete, toda ležišča urana niso kaj prida narasla v zadnjem času. Skrivenostni Geigerjev števec kaj rad razočara; prav pogibije prelepe upre raziskovalcev.

Nekoč so obstajala naselja iskalcev zlata, največkrat ob kaki reki, kjer so izpirali zlatonosen pesek. Sedaj takih naselij ni. Kvečjemu snečaš v divjini kak avtomobil, toda raziskovalec v njem želi ostati sam, brez tekmecev.

Če je zlato s svojo značilno rumenkasto barvo označevalo pol stoletja, v katerem je bil boj zanj najmočnejši, potem bo zelenkasta barva uranove rude vladala naprej, saj bo poglaviti del nas in našega življenja: dajala nam bo vse, kar bomo v življenu potrebovali. To je značilnost novega sveta, ki lahko postane nova navada, novo zloto.

Bogata uranova ležišča so neverjetno redka. Tudi v Ameriki ni več dovolj, da gredo na izlet z Geigerjevim števcom. Treba je precej znanja, predvsem pa tehničnih pripomočkov. Dve pripravi uporabljajo v glavnem: Geigerjev števec in števec na iskrenje kristalov. Geigerjevi števci registrirajo komaj 1% žarčenj, števec na iskrenje kristalov pa že 50%. Toda noben od teh števcov ne zazna gama žarkov, če so le 30 centimetrov pod površjem.

Števci na iskrenje kristalov (ali Geigerjev z več cernimi) so bolj primerni za hitro raziskovanje, zelo so se obnesli v rudnikih, kjer je radioaktivno izžarevanje najmočnejše. Ta števec reagira enkrat prej kot navadni Geigerjev, a je slabo občutljiv za beta žarke, ki jih pa čisto preprosta Geigerjeva cev lahko zazna. Seveda so števci tudi temu primerno »slanik. Števec na iskrenje kristalov stane od 120.000 do 2.700.000 din, preprosti Geigerjev števec pa od 12.000 do 180.000 din. Nekateri števci (nukleometri) so sestavljeni iz 13 do 15 cevi. Kolikor bolj občutljive so priprave, toliko bolj drago je njihovo vzdrževanje. Nukleometer traja komaj eno petino takoj dolgo kot navadna Geigerjeva cev.

Iskanje urana sloni na raziskovanju terena, ki daje kaj sum, da je tam uran. Števec je treba pazljivo pomikati nad zemljiščem, kakih 70 centimetrov od tal. Ce bo škrtanje v slušalkah (Geigerjev števec obvešča o prisotnosti urana s škrtanjem) dva ali trikrat močnejše kot je navadno, potem je treba zem-

ljo skrbno raziskati. Kos rude, ki jo vzamejo raziskovalci s seboj, odloči o biti ali ne biti.

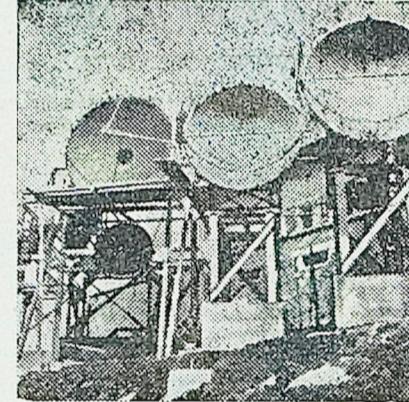
Uran iščejo tudi pomoči z ultravioletnimi svetilkami.

S temi po navadi tudi razširijo raziskovanje, ako se s števcii ne da točno določiti, do kod segajo zaloge urana. Mineral, obkrožen z ultravioletnimi svetilkami, se bo začel svetlikati rumeno-zelenkasto. Te vrste minerali so najpomembnejši.

Primarni uranovi minerali ne fluorescirajo. Pri dnevnih svetlobi imajo črnjak ali rjavkast izgled, med tem ko fluorescentni uranovi minerali pri dnevnih svetlobi svetijo rumenkasto, zelenkasto in oranžno. Posebno te zadnje je podnevi zelo težko odkriti in je zato »lov« nanje ponori edino uspešen.

Toda rumeno-zelena luč ni vedno znak urana, ampak je značilna tudi za nekatere druge, manj drage kristale.

Da ne bo dvoma, morata biti skupaj Geigerjev števec in ultravioletna svetilka. Sele oba skupaj lahko neizogibno in točno dokazeta, da je uran res uran. Tako postane uspešen lov za zlatom atomske dobe — U, uranom.

V zahodni Evropi prenašajo televizijske programe po reletnih postajah ali radijskem mostu, ki nam ga kaže slika. Te postaje delujejo popolnoma avtomatično, poslužujejo pa se jih lahko družbe, ki so članice evropske televizijske zveze.

Najcenejši zdravnik

Že starji narodi (Grki, Rimljani) so poznavali zdravilne vplive morja pri nekaterih boleznih. Sedaj, po več tisočletjih, pa so zdravnički znova odkrili, da izhaja največ bolezni ravno iz tega, ker se ljudje vse preveč izmikajo naravnemu načinu življenja. Morje zelo zdravo vpliva na organizem, pa ne samo poleti, ko se kopamo, ampak vedno, samo če imamo stike z njim. Ravnino morje je nekak most med naravnim in civiliziranim življenjem.

kot kdaj vrgel iz gostilne. Potem ko se je šibka svetloba lučice tresla in mrla plahutajo kakor droben metuljček in je bil meh prazen, je potepuh povesil vek na trudne oči in le s težavo mrmral neke molitvice...

Tonet vsega tega ni slišal, zaspanec ga je tihom zajel, medtem ko je slamnata streha stokala zaradi neprestanega in enakomerne kapljivanja.

Potepuh se mu je približal in mu skrivenostno zamrmral, da se bodo njegove sanje kmalu uresničile.

— Bliža se dobra letna doba. Že je prišel na zemljo, videl sem ga, kakor gledam tu tebe. Dotaknil se me je, revnega grešnika, s svojo mrzlo roko, ki je mrazila po večnosti...

In že je v enajsto pripovedoval svoje čudovito srečanje na bregovih Albufera.

Kubanec ga je vznejevajan svaril:

— Ali bi mi napravil to uslugo, da bi molčal?...

Sit je bil ponavljati mu, da je bil to pač sen pijnaca in da će bi bil popolnoma prisenben, bi bil razumel, da je prikazan bila le revni laški brusac, ki je prebil dva dni v Palmaru, in da bila ona čudna zamotana stvar le brusacevo orodje. Pa konec besed!

Tako sta tovariša prezimila: eden se je mučil s prividi opitega razuma, drugi pa z mislijo pribito na Nelleto, ki je sedaj sploh ni utegnil videti.

V Tonetu je želja, da si ponovno pridobi Nelleto, tako naraščala, kakor so se množili meseci, odkar sta se zadnjic videla.

Povsod ga je spremljala njena podoba: v gozdu, kjer sta se še kot otroka zgubila, na jezeru, kjer ju je krija noč, ko sta se vzelza. Na vsakem koraku, ki ga je naredil, je naletel na kako stvar, ki ga je spominjala na to žensko. V nočeh se ni mogel umiriti in se je neprestano obračal. Sangonera ga je čul, kako je klical Nelleto s krikli poželjivega samca.

Toda nekega dne, ko se že ni mogel več upirati sili, ki ga je vsoga prevzemala, se je pogumno prikazal v gostilni, medtem ko je bil bolni gostilničar v mestu. Bilo je proti polnemu, ko je bil vsak v svoji hiši in je bila Nelleta nedvomno doma.

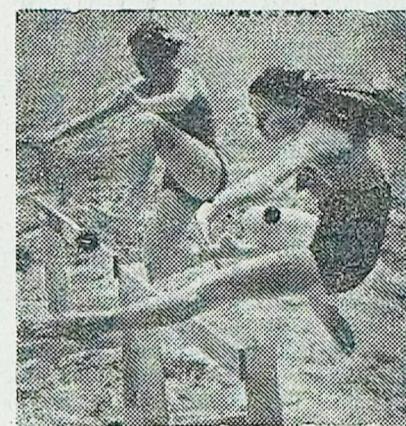
Skrivnost snežnega moža

podobno živali kot pa človeku, grozo.

Tudi popularni Tensing je videl snežnega moža. To je velika, svetlorjava opica brez repa.

In kaj pravijo znanstveniki? Niso se še popolnoma opredeli. Morec je, da gre za bitje, ki ga je muhasta narava res ustvarila takšega, lahko je to kak ubegel kaznjene, mogoče celo kak menih, ki se je začel, da ne bo imel zvezje s svetom. Tudi ne izključuje popolnoma možnosti, da snežnega moža sploh ni.

Upajmo, da stopinje v snegu in mumije v samostanu ne bodo več dolgo skrivnost.

Ljudem ne zadoščajo več tekme na zemlji in v zraku, ampak so za najnajčnejše športno udejstvovanje uporabili tudi morsko globino. Izmišljili so si ga ljudje, ki prebijejo svoj dopust na morju. Ponkod so uredili posebne ribiške colne za podvodni ribolov, oprema za ta podvodni šport pa je že vsakdanja pri mladih kopalcih. Toda ni ostalo samo pri ribolovu. V želji po senzacijah so si mlade kopalke omisile podvodni tek čez ovire, kakor vidimo na naši sliki

Traktor Rhino

Traktor Rhino je med svojimi vrstniki dokaj svojevrsten. Poznamo namreč trktorje in gosenice, na kolesa, gotovo pa še niste videli traktorja, ki bi imel kolesa v obliki polkrogel. To je traktor Rhino.

Njegova kolesa so takia, da lahko zoži ali razširi širino koles, ki naj se dotika podlage. Ce vozi po trdi cesti, so njegova kolesa ozki, da vozi samo po ozkem robu in je trenje zelo majhno, če ga vozi po mehki podlagi, zasuka kolesa tako, da so široka in se ne udirajo.

Vozi po močvirjih, po vodi in po pesku. Na trdi podlagi lahko doseže hitrost do 70 kilometrov na uro. Na vodi ga poganja reaktivski motor z vodnim curkom. Težak je 5 ton in širok 4 metre.

Upravi

Znamka
10.— din

SLOVENSKEGA JADRANA

KOPER

Santorjeva 26 - Poštni predel 2

Ko ga je gostilničarka opazila, je zavpila, kot bi se bil prikazal mrljč. Za trenutek so njene punčice zablesteli od veselja, ki pa je takoj ugasnilo, kot da bi razum prevladal nad nagonom. Sklonila je glavo in zamrmrala:

— Poberi se! Izgini! ... Ali me hočeš prav res pogubiti? — Pogubiti? ... Tonet je onemel. Nagonsko se je začel umikati kot avtomat in še preden se je lahko pokesal, je bil že na trgu, dalec od gostilne.

Posej se ni hotel več vrneti. In kadar ga je mrzlica strasti priganjala k ženski, je bilo dovolj, da je pomisli na ta trenutek, in ljubezenska želja je izginila. Zdaj je bilo konec. Gostilničar, ki je bil lep čas njemu v posmeh, je postal sedaj nemagljiva ovira.

Sovraštvo, ki ga je čutil do Canamela, ga je prisililo, da je poiskal dedovo bližino. Prepričan je bil, da se bo vse, s čimer bi škodil Palomu, prevrglo tudi na ramena Nelletinega moža. Denar mu mora jemati! In tako so bile neprestane prošnje za denar v zrak, prepiranja in sporov, ki se pa začuda niso nikdar končali v tepežu.

Ko je Kubanec le izsilil od deda kako peseto, je odhajal s Sangonero iz gostilne v gostilno. Tako sta večkrat prišla do Valencie, kjer sta nekaj dni popivala, nato pa se vračala v Albufero.

Canamel je medtem vedno bolj slabel. Ljudje so o tem veliko govorili, čeprav so bili vsi prepričani, da bo umrl od prevelikega zdravja, ki se je izražalo na njegovem debel in vedno cvetočem licu.

Iz dneva v dan ga je bolj mučila zavratna revma, ki jo je dobil v tistem močvirju, pospeševal pa jo je še njegov način življenja. Cutil jo je že po vsem telesu. Kot nalašč se je revma ogibal vseh maž in zdravil, ki je niso mogle ustaviti v njenem blaznem napredovanju.

Zjutraj se je zbuljal s težko glavo, opoldan pa tožil nad bolečinami v trebuhi, zvečer pa ga je že ostro zbadalo v oteklih nogah.

Cele noči so je premetaval, dvigal se je s postelje, hitel je odpirat okna, ker ga je dušilo.

VICENTE BLASCO IBÁÑEZ

MOČVIRJE-SMRTI

25

Sangonera, ki se je čutil varnega zaradi Kubanca, katera so se vsi bali, je obiskoval Saler in se tam oščno in drzno vedel. Na neverjeten način je poostrel svojo čuječnost. Take da je z vonjem kot lovski pes zavonjal stražnike, ki so vsako toliko pregledovali okolico. Ko jih je čutil blizu,

Rogateč!

Ko so ti prišli mimo s povoščenimi in svetlimi klobukim in rumenimi pasovi, sta potepuhu skočila v čoln in zavesljala po jezeru.

V viharnih nočeh sta iskala zavetje v Sangonerovi koči, kjer sta se v kakšnem kotu le s težavo ubranila pred našivom.

Ceprav je bil Tonet oddaljen le nekaj dobrih korakov od očeta, vendar se je izogibal srečanja z njim. Borda se je skrivoma kdaj le priplazila v kočo in mu prinašala perilo ter zanj skrbela kakor žena.

Potepuhu sta si sama v tih nočih izmenjaval svoje skrivnosti. Tako je Tonet zaupal prijatelju vse dogodivščine v zvezsi s svojo ljubezno.

Spočetka je mistični Sangonera tovarišu očital:

— Slabo si delal, da si pozele tujo ženo...

Toda takoj je zaradi hvaležnosti, ki jo je bil dolžan močnejšemu prijatelju, iskal olajševalne okoliščine in opravičeval to dejanje s pomočjo različnih izkušenj starega mežnarja.

V resnicu sta videla imela vso pravico, da sta se ljubili, kaj greb bi bila vajina ljubezen samo v primeru, da bi se dala začela po poroki. Ker pa sta zrasla skupaj in sta se skušaj tudi zaročila, pade vsa krivda na gostilničarja, ki se je vmesil v zadevo, ki ga ni prav nič brigala. Prav mu je!

Skoraj zmagovalnega se je čutil do človeka, ki ga je več